

ŽIVOT

KULTURNÉ - SOCIÁLNÍ ČASOPIS

ÚNOR - FEBRUÁR - LUTY - Nr 2 1967 - CENA 1 ZL

POL'SKÉ KULTÚRNE STREDISKO V BRATISLAVE

MARIAN KAŠKIEWICZ

Vážení ľudia horia!

Jme žiaci VII.b ŽDS v Zemnom a zúčastňujeme sa školskej i okresnej súťaže. Jednu skupinu tvoria stáže o polských pionieroch, o ich živote, pionierskej organizácii. Druhú s polskými pioniermi viajeme nadšovať pre krátkosť času spojenie, obrazime sa na Vás s prosbou, či by ste ty mohli pre nás zaslať nejaký materiál, popri pide poradiť, kde by sme mohli získať pionierské šaty, odznaky, fotky.

Materiál pôvodne zasiel na doberku. Za spoprácu ďakujeme, so súdržaním pozdravom žiaci VII.b.

Záujem o Poľsko bol vždy na Slovensku veľmi silný a všeobecny. Prejavoval sa v snaħach po poznaní našej krajiny, najmä kultúry, v snaħe po stretnutiach s Poliakmi počas ktorých pohostinstvo Slovákov preplietalo sa s vyjadrovaním srdečných susedských sympatií. Teraz, keď turistické možnosti sú väčšie pozorujeme ďalší rast priamych kontaktov obyčajne meniacich sa na trvalé, súkromné priateľstva, ktoré v celkovom výsledku tvoria najpevnejšie priateľstva celých národov. Na pozadí týchto kontaktov, širokom vlnu zahrňujúcich i mladé povojnové generácie, generácie, ktoré sú mimoriadne zvedavé sveta, ktoré začínajú púte po zemeguli od najbližších susedov, rysuje sa mimoriadna úloha, akú už po 17 rokoch odohráva Poľské kultúrne stredisko nachadzajúce sa v centre Bratislav. Hoci okrúhle výročia pôsobnosti tohto Poľského kultúrneho strediska prešli bez ozveny, predsa celkom iste historici budú sa ním podrobnejšie zaoberať a vyzdvihnu zásluhu jeho pracovníkov a iniciatorov založenia.

Cím sa zaoberá a ako pracuje Poľské kultúrne stredisko v Bratislave? Na tu otázku je ľahko odpovedať niekoľkými slovami len tak sa to dá, že všeobecne informuje slovenských odberateľov o všetkom, čo si zaslúži pozornosť v našej krajine. Je nutné pripomienuť, že informuje najpriamejšimi formami. Je to až prekvapujúce, ako na pomere malom priestore a pri malom stave zamestnancov môže Stredisko prevádzkať takú širokú pôsobnosť. Asi len preto, lebo odberateľ je sympathetický, pozorný a týmto spôsobom do istej miery spolupôsobí v práci Strediska. Aké sú základné druhy činnosti?

— Knihovna, ktorá obsahuje 8 tisíc kníh a má 250 stálych čitateľov.

— Cítařeň, ktorá má k dispozícii 120 polských novín a časopisov (v tom aj Život). Najčítanejšie tituly — Forum, Politika, Kultura, Žycie Warszawy, Skrzydła Polska, Kobieta i Życie. 35 miest v čítárni v hodinách 14 — 18 je stále obsadených.

— Gramoplátna, čiže požičovňa hudby má veľký úspech medzi mládežou. V mnohých domoch kultúry mládež na večierkoch tančuje pri hudbe z polských gramoplátnej.

— Stredisko vypožičiava celovečerné a krátke filmy. Každý štvrtok v Stredisku premietajú filmy v sále, ktorá má 50 miest na sedenie. Svojho druhu zaujímavosťou je montáž, ktorú Stredisko robí z PKF a premietá s nápisom: Poľské kultúrne stredisko uvádzaj... Každý rok sa koná Týždeň polských filmov (1966 — Šurany, roku 1967 — v Žiline).

— Snímky, používajú sa na tématické výstavy, často využívajú ich tlač, ktorá ako prameň pôvodu

filmov udáva Poľské kultúrne stredisko v Bratislave.

— Výstavy Stredisko usporiadá nielen v svojich miestnostiach a vo výkladoch, ale tiež na území celého Slovenska. Najobľubenejšia téma: more, jazera, zariadenie bytov, plagát, a najmä plagát BHP, ktorý si stále vyžadujú početné podniky.

K tomu, čo sme už napísali pridajme ešte, že Stredisko vede kurzy poľštiny, prednášky, stretnutia so zaujímavými návštěvníkmi z Poľska, koncerty poľskej hudby atď. atď., až po... pomoc pri čítaní listov z Poľska od novozískaných priateľov.

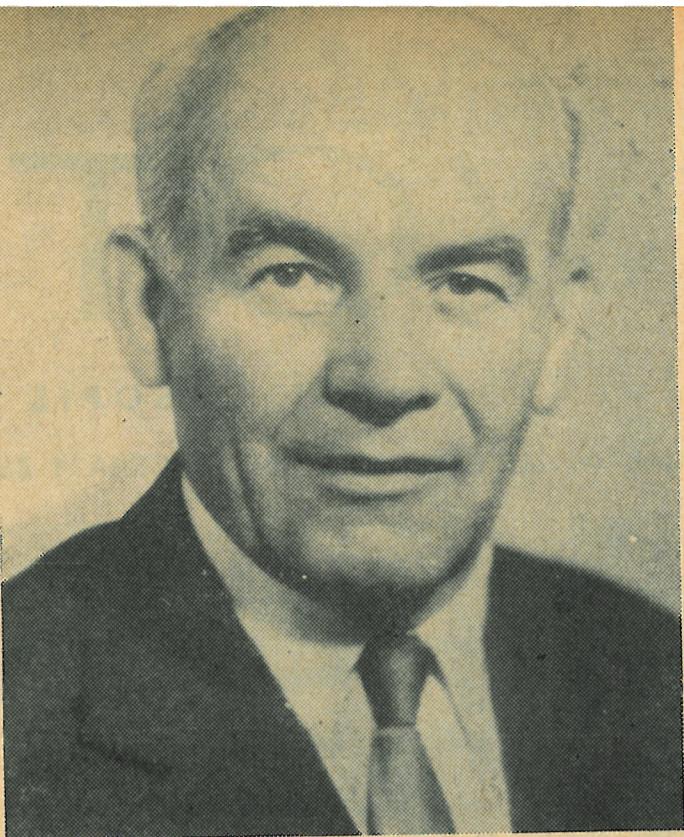
Poľské kultúrne stredisko v Bratislave riadi generálny vicekonzul Józef Zbigniew OREWCZUK. Keď som s ním rozprával v Stredisku, mohol som sa osobne presvedčiť, kolko je tu nadprogramovej práce. Stále niekto prichádza, stále niekto telefónuje, otázky a prosby zainteresovaných vždy sa spájajú s Poľskom, s túžbou po zoznámení s ním alebo popularizácíe. Je treba mať kvalifikácie finančného, televízneho kvízu, trpeľivosť výtačky, ktorá robi hniezdo, takt protokolárneho zamestnanca, aby zodpovedal všetky otázky.

A úlohy nie sú ľahké. Nie všetci vedia, že na Slovensku vedomosti o Poľsku sú podrobne. Naša literatúra má tu toľko prekladov, ako asi nikde. Pre príklad uvediem, že v medzivojnovom období M. Babiaková-Bajová preložila 30 kníh (o.i. M. Dąbrowsku, Z. Nałkowsku, E. Szemburg-Zarembinu, B. Czeszku, A. a C. Centkiewiczov), dr. Ján Sedlák — 16 kníh (o.i. T. Brezu, J. Iwaszkiewicza, M. Mrožka, J. Putramenta), ako aj 10 divadelných hier (o.i. Fredru, Kruczkowského, Zapolsku), Rudolf Turňa preložil 10 kníh (o.i. A. Rudnického, R. Bratného, J. Andrzejewského). Už tento nekompletný zoznam dáva obraz širokého zájmu poľskou kultúrou na Slovensku. To znamená, že naše stredisko má mimoriadne úrodnú pôdu pre pôsobnosť. A na tejto pôde bezprestania trvá žatva skúseností a priateľstva. Lahko to sponzorujete v Bratislave a inde na Slovensku.

Súčasne, keď uplyva 20.-výročie podpísania zmluvy o priateľstve a vzájomnej pomoci medzi Poľskou Ľudovou republikou a Československou socialistickou republikou je treba zdôrazniť, akú úlohu odohrávajú Poľské kultúrne strediská v Prahe a v Bratislave. Tie „strediská priateľstva“, lebo tak by sa ich dalo pomenovať odohrávajú nemalú úlohu v každodennom prezentovaní výsledkov našej krajiny najširšej československej verejnosti. Práve teraz, keď som navštívil Poľské kultúrne stredisko v Bratislave intenzívne pripravovali zvláštny program spojený s týmto okrúhlym výročím, ktoré bude príležitosťou pripomienutia širokého vejra výsledkov, ktoré vyplývajú z realizácie tejto zmluvy a sú etapou pre pokračovanie v diele priateľstva a spolupráce našich národov a krajín.

Poľské kultúrne stredisko v Bratislave odovzdalo našej redakcii list žiakov VII.b.tr. základnej školy v Zemnom okrese Nové Zámky, ktorý vedľa uverejňujeme. Dúfame, že školy v našej krajine odpovedia na prosby svojich kolegov z Zemného.

PRIEMYSELNA VÝROBA STÚPLA O 7,4 PERC. • UPLYNULÝ ROK BOL PRIAZNIVÝ PRE ROLENÍCTVO • POČET OBYVATEĽOV POĽSKA ČINÍ 31,8 MLN. OSÔB. • NÁKLADY NA OSVETU, VEDU A KULTÚRU STÚPLI O 13 PERCENT.

62. VÝROČIE NARODENIA WŁADYSŁAWA GOMUŁKI

6. februára Władysław Gomułka ukončil 62 rokov, Obsahom jeho života je konzistentná vytrvalá práca, spájajúca vlasteneckú starostlivosť o dobro národa a poľského štátu s bojom za vteleenie do života veľkých idey socializmu a bratstva národov.

Ten deň odviedal prichádzali Władysławovi Go- mułkovi srdečné želania zdravia, štastia a ďalších dlhých rokov práce pre dobro Poľska a socializmu.

NÁŠ KOMENTÁŘ

Ministr zahraničních vecí Adam Rapacki se zdržoval několik dní v Paříži. Za svého pobytu hovořil s francouzským ministrem zahraničních vecí Couve de Murvilllem a setkal se také s min. predsedou Georgem Pompidu a presidentem de Gaullem. Tato návštěva upoutala světovou pozornost, a to z mnoha ohledů. Za první — byla to další návštěva polského politika vysokého stupně (po návštěvě min. předsedy Józefa Cyrankiewicze a vicemarsálka Sejmu Zenona Kliszky) a byla chápána jako další upevnění modelu polsko-francouzské spolupráce, která je podložena vzájemným pochopením a jejíž další rozvoj rozhodně nebude brzděn růzností společenského zřízení v našich státech.

Polská zahraniční politika je stále populárnejší. Je tomu tak proto, že se snažíme o širokou spolupráci na mezinárodní aréně a vedeme ji v rámci zásad politiky mírového soužití. Tedy politiky, která konsekventně směruje k odstraňování veškerých tendencí, které by ohrožovaly mír. Odtud pramení, nezáležné na odlišnostech zřízení, značná shoda v názorech a postavení reprezentovaném Francií. Týká se to zvláště německého problému, mírového rozvoje Evropy a skončení války ve Vietnamu. Ačkoliv s všeobecně platnou zásadou obsah rozhovorů našeho ministra v Paříži nebyl uveřejňován, víme, že se týkaly také těchto problémů, a určitě víme, že byly prospěšné pro obě strany a byly dalším přínosem polské a francouzské diplomacie k dílu zmírnění napětí, umocnění bezpečnosti a míru.

Potvrzením významu, který světový tisk přisuzoval této návštěvě je výpověď anglických „The Times“. „Návštěva Rapackého má obzvláštní význam pro gaullistickou politiku nejednou v ohľade na historické svažky, spojující víc než půldruhého století Francii a Poľsku, ale také proto, že Poľsko odehrává klíčovou úlohu ve francouzské politice sblížení se Sovětským svazem a Východní Evropou, v něž president Francie v současné době vkládá celou svou energii.“

ODPOVEDAME

V poslednom čase dostali sme veľa listov s otázkami. Na niektoré sme odpovedali písomne, k iným sa ešte vrátime. Dnes však chceme odpovedať na dve základné otázky, ktoré sa najčastejšie prelínajú v listoch. Prvá — kedy sa bude konáť III. sjezd Československej kultúrnej spoločnosti v Poľsku, druhá — prečo tak neskoro vyslo januárove číslo Života?

Avtak skôr, ako odpovieť, musíme povedať, že sme týmto listom veľmi radi. So skutočnou satisfakciou čítame, že naši čitatelia majú záujem o svoje noviny a sú netrpezliví, keď časopis vychádza oneskorene. Nasvedčuje to asi tomu, že Život skutočne čítajú, že čakajú na neho s netrpezlivosťou. Pre nás v redak-

cii je to najradostnejšia zpráva. Vďaka takým listom máme istotu, že naša práca, naše spoločné úsilie, redakciu a terénnych korespondentov, ako aj stále s nami spolupracujúcich čitateľov je potrebné, že nevychádza nazmar. Ďakujeme za tieto listy a čakáme ďalšie, aby sme ich vždy dostávali čo najviac. Vraťme sa však k otázkam:

Termín sjezdu ČsKS a dátum vyjdenia nášho mesačníka v januári? Vypadá to tak, že sú to dve rôzne otázky a rôzne záležitosti, ale len vypada takto. Lebo v tomto konkrétnom prípade sú so sebou úzko spojené. Ako si iste pamäťate, milí čitatelia z článkov v predchadzajúcich číslach Života, III. sjezd ČsKS mal sa konáť v druhnej polo-

vici januára t.r. Aby sme spojili tématiku Života s touto najdôležitejšou udalosťou v organizačnom živote Československej kultúrnej spoločnosti v Poľsku, rozhodli sme sa januárove číslo nášho mesačníka venovať rokovaniu sjezdu a vydáť ho priamo pred sjezdom. A práve také číslo odovzdali sme do tlačiarne.

Začiatkom januára však vysvetlo, že Ústredný výbor ČsKS preložil termín sjezdu. Tým istým niektoré materiály v januárovom čísle Života, najmä tie výtajúce sjezdových delegátov atď., stali sa neaktuálne a to vtedy, keď sa číslo už tlačilo. Vznikla nutnosť výmeny týchto materiálov, a vymieňať materiály, to znamená oneskoríť vydanie

Života. Práve preto januárove číslo Života vyšlo tak neskoro. Zároveň to spôsobilo oneskorenie prác v tlačiarne pri februárovom čísle, ktoré vyjde niekoľko dní neskôr ako obvyklé. Prosíme, aby ste nám to milí čitatelia, prepáčili.

Od rokovania sjezdu a jeho rozhodnutí všetky terénné zložky, ako aj Ústredný výbor, všetci delegáti, očakávajú veda. Predovšetkým očakávajú, že prinesie nové, hodnotné iniciatívy v kultúrno-ovetovej práci a povzbudí organizáciu aktivitu celej Spoločnosti — najmä preto, že bude sa konáť v roku, ktorý sponou spína výsledky dvadsaťročnej práce českých a slovenských menšinových organizácií v Ľudovom Poľsku.

Uplynulý rok bol priaznivý pre poľnohospodárstvo. Atmosférické podmienky boli vyhovujúce, na výsledky mal podstatný vplyv agrotechnický pokrok. Následkom týchto podmienok bolo dosiahnutie priemernej hektárovej výnosnosti obilia 19 q, zemiakov 169 q, cukrovej repy 312 q. V júni 1966 mali sme 10,4 mln. kusov dobytka. Ošípaných mali sme celkom 14,3 mln. Spolu s rastom počtu dobytka a ošípaných zaznamenáva sa tiež rast počtu oviec. Následkom toho stúpli reálne prijímy vidieckeho obyvatelstva z poľnohospodárskej výroby.

V uplynulom štatistickom roku stúpla tiež veľmi pomoc štátu dedine. Poľnohospodárstvo obdržalo pre úrodu 1966 skoro o 18 percent viac umelých hnojív. Na roliach pracuje o 10 percent viac traktorov (137 tis.). Bolo mellovaných 91 tis. ha ornej pôdy a 61 tis. ha lúk. Stúpli tiež dodávky stavebných materiálov pre vidiek.

Je tiež treba zaznamenať, že globálna produkcia štátových majetkov stúpla o 5,6 percent.

Cirkev vo Francúzsku počíta nedostatok kňazov. Začiatkom nášho storočia jeden kňaz pripadal na 752 obyvateľov, súčasne na 1220 obyvateľov. Malo osôb sa hlásí k duchovnému povolaniu. Kňazi majú veľmi malé platy, menšie ako robotník. Vypočítávajú si z milodarov farníkov.

Bolo otvorené Veľké divadlo v Łodzi, prvá stála operačná scéna v tomto meste.

Traja americkí kozmonauti — V. Grissom, E. White a R. Chaffee zhoreli v kabíne kozmickej lode „Apollo“. Zpráva o smrti letovcov, ktorí položili životy na oltári vedy zaspôsobila otriasajúcim dojmom v mnohých štátach o.i. v Poľsku.

V USA bola prevedená anketa o celibáte medzi katolickými kňazmi. Ankety sa zúčastnilo 3 tis. kňazov. 62 percenta účastníkov ankety odpovedalo, že kňazi mali by mať možnosť voľby medzi manželstvom a celibátom.

Hlavnou príčinou tohto javu sú vysoké vlastné náklady poľnohospodárskej produkcie. V ČSSR jeden rolník nemôže zaistíť potraviny pre 14 občanov v období, keď v krajinách s vysokou efektivitou práce v poľnohospodárstve jeden rolník je v stave užiť 30-40 osôb.

Pražské vydavateľstvo Odeon vydáva 17 sväzkový slovník zahrnujúci svetovú literatúru od počiatkov po súčasnosť. Na trhu je už slovnik spisovateľov, ktorí písali v taliančine a francúzštine.

V ČSSR vyšlo nariadenie, podľa ktorého od 1. februára t.r. za niektoré lekárske služby bude sa platíť.

Preto tento sjezd si vyžaduje veľmi starostlivo pripravu a to tak po stránke organizácie, ako aj problémovéj. Pretože na január nebolo možné všetko pripraviť, vyskytla sa nutnosť presunutia termínu zvolania sjezdu. Tako rozhodol Ústredný výbor ČsKS po starostlivej analýze stavu doterajších prác. Okrem toho Ústredný výbor zvolal poradu predsjedzovej navrhovej komisie, ktorá na zasadnutí v dňoch 14. a 15. januára t.r. prerokovala radu záležitostí priamo spojených s organizáciou sjezdu. Predovšetkým boli povolané podkomisie pre preskúmanie konkrétnych problémov a prípravu patričných návrhov, ktoré budú predložené v me-

Z DOMOVĀ A CUDZINY

percentný spiritus) na 2,75 minulý rok.

V Bydgoszczi zomrel neštor polskej literatúry kritik, dramaturg, prozaik, Adam Grzymała-Siedlecki. Spisovač zomrel vo výročí svojich 91 narodenín.

Traja americkí kozmonauti — V. Grissom, E. White a R. Chaffee zhoreli v kabíne kozmickej lode „Apollo“. Zpráva o smrti letovcov, ktorí položili životy na oltári vedy zaspôsobila otriasajúcim dojmom v mnohých štátach o.i. v Poľsku.

Národný dôchodok stúpol o 7,4 perc. v porovnaní s rokom 1965, konzumpcia o 4 perc. a výmena tovarov s cudzinou o 2,2 perc. Pomerne značne, lebo o 7,4 perc. stúpla priemyselná výroba — pri čom chemický a strojný priemysel stúpli o 9 perc. Nastal zreteľný pokrok v rozvoji poľnohospodárskej výroby.

Efektivita práce v priemysle stúpla o 4 perc.

49 percent rodinného rozpočtu obyvateľov Československa pohlcujú potraviny.

Zároveň to spôsobilo oneskorenie prác v tlačiarne pri februárovom čísle, ktoré vyjde niekoľko dní neskôr ako obvyklé. Prosíme, aby ste nám to milí čitatelia, prepáčili.

Od rokovania sjezdu a jeho rozhodnutí všetky terénné zložky, ako aj Ústredný výbor, všetci delegáti, očakávajú veda. Predovšetkým očakávajú, že prinesie nové, hodnotné iniciatívy v kultúrno-ovetovej práci a povzbudí organizáciu aktivitu celej Spoločnosti — najmä preto, že bude sa konáť v roku, ktorý sponou spína výsledky dvadsaťročnej práce českých a slovenských menšinových organizácií v Ľudovom Poľsku.

AKTUÁLNE PRE DNEŠOK A ZAJTRAJSOK

Každoročné stretnutia v Rade ministrov vedenia strany a vlády s gospodami terénu — predsedami prezídiu vojvodských a okresných národných výborov celej krajiny stali sa už tradičiou.

Podobne ako minulé aj tohoročná porada, ktorá sa konala minulý mesiac bola priležitosťou k prediskutovaniu výsledkov a nedostatkov práce národných výborov, ustálení najpilnejších tohoročných úloh.

Vejá spoločne prejednaných záležitostí bol veľmi široký. Predstaviteľia národných výborov predstavili ústredným orgánom najdôležitejšie problémy svojich terénov, zoznamili sa s návrhmi, ako aj vymenili si skúsenosti. Poprední činitelia strany a vlády zasa oboznámili predsedov vojvodských a okresných národných výborov s hlavnými smermi hospodárenia národných výborov na pozadí ich doterajšej práce i s aktuálnymi problémami výborov, na ktoré tento rok mali by sústredie pozornosť.

Dominujúcim problémom, ako sa dalo očakávať, boli poľnohospodárske problémy. Je to pochopiteľné, lebo práve záležitosti intensifikácie poľnohospodárskej výroby vysunuli sa súčasne do čela celého národo-hospodárstva. Nasvedčujú tomu o.i. nielen obrovské štátne investičné náklady na poľnohospodárstvo, ale aj veľká organizačná námaha všetkých štátnych zložiek, všetkých spoločenských organizácií, politika strany vedená spoju so ZSL. Nasvedčujú tomu tiež úlohy národných výborov vyplývajúce z plánu a rozpočtu pre tento rok, ako aj z päťročného plánu.

Avešak to ako tieto plány budú splnené a aký konečný efekt prinesú veľké investičné náklady, v značnej miere bude závisieť od práce samotných národných výborov, od postoja ich poľnohospodárskej služby a všetkých zložiek národných výborov zodpovedných za tento úsek národo-hospodárstva. Je to tým dôležitejšie, že jestvuje ešte veľa záležitosti, ktoré nie sú celkom vyriešené. Práve preto porada na URM kladúc zvýšenie poľnohospodárskej výroby ako pilnú životnú potrebu súčasne obrátila pozornosť na najväčšiu angažovanosť národných výborov v riešení všetkých problémov s tým spojených, komplexnou, organizovanou, charakterizujúcou sa hospodárskou starostlivosťou pôsobnosť všetkých povolaných k tomu administratívnych zložiek.

Na význam poľnohospodárskych problémov položil tiež hlavný dôraz vo svojom prejave na porade I. tajomník KC PZPR Władysław Gomułka, ktorý o.i. povedal, že jednou z najdôležitejších úloh v tejto oblasti je vyriešenie problému obilia. Dá sa to dosiahnuť predovšetkým cestou zväčšenia

osevnej plochy obilia, nové podmienky kontraktácie budú dobrým podnetom. Splnenie týchto úloh — ako zdôraznil Władysław Gomułka — bude základným merítkom hodnotenia práce národných výborov.

Veľmi dôležitou úlohou je tiež objevenie a využitie značných výrobných rezerv, ktoré jestvujú v rolnictve. I. tajomník KC vravel, že tieto kvia o.i. v ešte nie všade správne obhospodarených pozemkoch Štátneho pôdného fondu, ako aj v pomerne veľkom počte zlých gazdovstiev. Jestvujú tiež gazdovstva, ktoré dosahujú oveľa nižšie výsledky ako je celoštátny priemer. Je tiež veľký rozdiel vo výške úrody a výsledkoch chovu medzi jednotlivými oblastami krajiny, ktoré majú podobné pôdné a klimatické podmienky. Tento stav ohrozenie splnenie plánovitého tempa rastu poľnohospodárskej výroby. V súvislosti s tým je pilná — ako vravel Władysław Gomułka — nutnosť vypracovania programu, ktorý by zaistil plné využitie poľnohospodárskej výrobou všetkých zásob pôdy. Prvé práce v tejto oblasti už začali. Nemôže sa však čakať na ukončenie. Je nutné využiť jestvujúcich možností, aby nepripustiť k skrachovaným gazdovstvám a neplnému využívaniu pôdy pre potreby nášho hospodárstva.

Vravia o obecných plánoch, Władysław Gomułka ostro kritizoval taký spôsob pripravovania týchto, ktorý nepredbieha konkrétna organizátorska práca v teréne a konzultovanie s všetkými rolníkmi. Upozornil tiež na nutnosť vyhľadavania podnetov pre poľnohospodársku službu a zamestnancov GRN, ktoré by prispeli k zvýšeniu ich aktivity a angažovanosti do plnej realizácie obecných plánov.

Na porade vravelo sa aj o celej rade iných problémov spojených s rolnictvom a prácou národných výborov. Medzi nimi o dôležitých záležitostach investícií a zásobovania vidieka stavebnými materiálmi. Poukazovalo sa na nežiadúci jav angažovania stavebno-montážnych podnikov, ktoré majú investičné úlohy — do oprávrenskej práce a na nutnosť rozvíjania inventárneho stavebníctva, a v súvislosti s predpokladaným rastom výkupu obilia — na výstavbu dodatočných skladov. Boli tiež zahrnuté záležitosti: meliorácie, úverov, rozdrobovania gazdovstiev a poľnohospodárskeho školenia.

Účastníci porady diskutovali o výbec nemalých úloch národných výborov v realizácii tejto päťročnice a v ďalšom rozvoji nášho národo-hospodárstva, neopomenuli tiež aj záporné javy, s ktorými sa národné výbory zatial nevypořadali. Okrem iných problémov spoločných investícií, najmä v službách obyvatelstva, gastronomie, stavebnictve kultúrnych i zábavných objektov — čo sa mimoriadne pocituje v turisticko-rekreáciach oblastiach, ku ktorým patrí aj novotarský okres.

Avešak predovšetkým porada bola širokou konfrontáciou zahrnutých v uzneseniaciach KC a plánoch smerníc zvýšenia poľnohospodárskej výroby a chovu so stupňom zaangažovania národných výborov do ich realizácie. Táto konfrontácia našla svoj výraz vo veľkom počte prihlásených návrhov a vravia v najväčšej skrátku — zažala zelené svetlo pre záležitosti o ktorých sa vravelo počas tohto stretnutia. Každodenná a plná realizácia základných úloh, riešenie spojených s tým problémov, malo by sa stať normálnou praxou celého nášho spoločenského a hospodárskeho života všetkých povolaných k tomu administratívnych zložiek.

Na význam poľnohospodárskych

problémov položil tiež hlavný dôraz vo svojom prejave na porade I. tajomník KC PZPR Władysław Gomułka, ktorý o.i. povedal, že jednou z najdôležitejších úloh v tejto oblasti je vyriešenie problému obilia. Dá sa to dosiahnuť predovšetkým cestou zväčšenia

ne ustupujúceho Ústredného výboru delegátom na sjazde. Boli povolené nasledujúce podkomisie:

— stanovová komisia Spoločnosti v skade (sklade) všetkých podkomisií udávame v alfabetickom poradí): Augustyn Bryja z Łapsz Wyżnych, Adam Chalupec z Varšavy, Mieczysław Kimer zo Zelova, Bronislav Knapčík z Miechowa, Ignác Nižinský z Jablonki a Ján Ondica zo Zubrzyce Dolnej,

— podkomisia kultúrnej práce Spoločnosti v skade: Augustyn Bryja, Vladimír Hess z Lublina, Luděk Holub z Varšavy, František Kolkovič z Krościenka a Lýdia Mšalová zo Zubrzyce Górnnej,

— podkomisia pre otázky

spojené s osvetou v skade: Jan Krzysik z Krempach, Ignác Nižinský, Jerzy Zagórski zo Zelova,

— pracovaním materiálov týkajúcich sa organizačnej a kultúrnej činnosti Ústredného výboru a terénnych zložiek za poslednú kadenciu Ústredného výboru bol poverený predseda ÚV Ján Molitoris z Kacwina a J. Griglak z Krakowa, za pomoc sekretariátu ÚV,

— podkomisia pre prípravu návrhov spojených s vydavateľskou činnosťou Spoločnosti a najmä spojených so Životom v skade: Józef Bryja z Nowej Bialej, Jan Krzysik, Jan Nowak zo Zelova a Milan Sebastian z Czarnej Góry.

— pre organizačnú prípravu

sjazdu (sála, mandáty, pozvánky, hotely, autobusy pre prevádzanie delegátov a členov očhotníckych súborov, ktoré budú vystupovať na sjazde atď.), bola povolená organizačná komisia o čom sme svojho času písali. Nakoľko tajomník UV B. Knapčík odišiel do učiteľskej práce za predsedu bol zvolený Ján Magiera z Kacwina a jeho zástupcom Moš t.č. plniacim funkciu vedúceho kancelárie ÚV ČsKS.

Materiály a návrhy pripravené horeuvedenými podkomisiemi budú potom odovzdané redakčnej komisii, ktorá pripravuje celok referátu na sjazd. Členmi tejto komisie sú: Adam Chalupec, Broni-

slav Knapčík, Ján Molitoris a Ján Ondica.

Všetky podkomisie majú svoje prvé zasadnutie dňa 15. januára t.r., na ktorom sprečívali ich úlohy, prediskutovali témy a ustáli termíny ukončenia práce. Koncom februára t.r. zíde sa ešte raz na výrovná komisia, ktorá konečným spôsobom prediskutuje všetky spominané práce za účelom predloženia týchto na akceptáciu pléna Ústredného výboru. Toto plénum bude zvolané asi v predĺžení s jazdu.

Od stupňa príprav celku materiálov na sjazd a koordinácie s technickými pracami (hotely, sála atď.) závisí presný dátum zvolania sjazdu ČsKS, ktorý podľa rozhodnutia

ministra upozorňujúc na to, že zároveň nutnosť urýchľenia procesu decentralizácie a určenia jej ďalších foriem.

Vravia o procese decentralizácie a upevňovaní úlohy GRN ministarský predsedu upozornil tiež na to, že niektoré PRN nevykli si doteraz jednať s GRN, ako s patričnými gospodami terénu. Často sa stáva, že oddelenia PRN realizujú priamo na dedine úlohy obsiahnuté v obecných plánoch vynechávajúc GRN, čo spôsobuje, že takýto plán stáva sa len mŕtvou literou. „Ked PRN prestanú dublovať GRN dosiahne me to, čo je základom práce obecného národného výboru, to znamená organizovanie práce, okolo ktorej bude sa zoskupovať široký aktívny dediny, tvoriaci obec. Práve GRN môžu realizovať priamu demokraciu, to znamená stanoviť si samy plán a realizovať ho spoločne v tom istom kolektíve.“ Určite to bude mať vplyv na zlepšenie výrobných výsledkov.

Pilnou a potrebnou záležitosťou je tiež to, aby aj samotné GRN preukazovali väčší ako doteraz záujem hospodárskymi plámi svojich terénov a programami rozvoja obce. Lebo často tieto sú spracovávané bez účasti obecného aktívna, bez účasti dedinského aktívna a nie vždy sú prerokované na dedinských schôdzach. Sú tiež prípady, že nie-

J. CYRANKIEWICZ o národných výboroch

ktoré prezidia GRN povádzujú obecný plán len za formálny dokument pre predloženie okresnému národnému výboru, sú aj také obce, ktoré nespracovávajú obecné plány. Zatiaľ zmeny, zavedené v plánovaní na tento rok, pozdvihujú hodnosť plánovania úloh obcou cez zavedenie zásady, že dedinské programy vo výrobných úlohach mali by byť spracované rolníckymi kružkami spoločne s celým dedinským aktívom a schvalované na otvorených schôdzach kružkov, a tam kde kružky nie sú, na dedinských schôdzach. Práve za týmto účelom bol presunutý termín spracovávania obecných plánov na jún — júl, to je na mesiace, v ktorých rolníci rozhodujú čo budú siať.

Konečne záležitosti týkajúce sa kritiky v tlači, a vravia konkréne písania v tlači o kričkávach príkladoch nesprávnej práce administratívy. Vysvitlo, že na 60 takých prípadov v 57 rezorty priznali, že tlačová kritika bola správna. „Je dôležité — vravel ministarský predsed — upevnenie pocitu zodpovednosti redakcií, ale najdôležitejšie je, aby zlepšiť postup reagovania na tlačovú kritiku“.

Zlepšovanie administratívy je istým procesom. Podstatné je, že na poslednej porade pozrelo sa na tiež záležitosti zo širšieho zorného uhla. Upozorňujúc na tieto záležitosti ministarský predsed zdôraznil nutnosť vyvodenia z nej patričných uzáverov v práci prezidií národných výborov, uzáverov pre dnešok i zajtrašok.

tia na Ústrednom výbere dňa 15. januára t.r. mal by sa konať v marci.

O ďalších prípravach na sjazd, výsledkoch podkomisií a predsjazdovej navrhovej komisii, prácach Ústredného výboru, budeme informovať našich čitateľov. Nezávisle od toho radíme listy našich čitateľov, najmä záležitosti nám na tom, aby pri príležitosti sjazdu ČsKS prediskutovali nielen organizačné a kultúrne záležitosti, ale tiež ukazat veľký vklad našej menšiny do brigádnických prác v jednotlivých obciach, ukazať jej prácu pre rozvoj vlastných terénov. Preto čakame listy od všetkých zložiek ČsKS, členov a našich čitateľov.

REDAKCIA

40

VRKOČOV PRE BELASÉ OČI

V časoch twistu a big-beatu, v časoch, keď najmladšia generácia hovorí o folklóre ako o prežitku, bude sa vám možno zdať staromodným hovoriť o hafizoch — starých, no rovnako „nových“ Iudových spevákoch. Iba ak by prevládla exotika — hafizovia žijú toči v sovietskom Tadžikistane. A tito tadički hafizovia...

TROCHA HISTÓRIE

Tadiči mali kedysi dve formy literatúry: písanú a literatúru, ktorá prechádzala z pokolenia na pokolenie ústnym podaním. Do tej druhej patrí napríklad gurugli a tymra. Tyrma je lyrickou poémiou, hovorí sa v nej o láske, jari, o slávikoch a podobne. Komponuje si ju sám Iudový spevák, hafiz, na dvojstrunovom nástroji dutar. Staršia generácia oblubuje zasa bohatierske poémy, gurugli.

Hrdinom gurugli je Avaz, ktorý chráni legendárnu, historicky neexistujúcu vlast Cambul. Má zlaté vlasy, ktoré si splietajú do štyridsiatich vrkočov. Tadičké dievčatá, ktoré si aj dnes takto splietajú vlasy, vyjadrujú vraj lásku k Avazovi, ktorý ako jeden z mála Tadičkov mal belasé oči. Plavé vlasy a belasé oči, keď Tadiči sú myavolásia a čiernoch? Lenže v pamirskej časti naozaj možno nájsť Iudí s belasými očami. Podľa legendy sú to potomci Grékov, ktorí sa sem dostali v časoch Alexandra Macedónskeho pri výprave do Indie.

V salzburgském kostele sv. Sebastiána hľásá černý mramorový náhrobek:

Zde leží Philippus Theophrastus, slavný doktor lékařství, jenž s podivuhodným uměním lečil strašné rány, malomocenství, pakostnici, vodnatelnost a jiné nevyléčitelné nemoci.

Svůj majetek určil k rozdání mezi chudé.

Roku 1541, dne 24. září zamířil život za smrt.

Tento zázračný lékař narodený 1493 ve švýcarském Einsiedelu vystudoval lékařskou fakultu v italské Ferrare a podle tehdej-

Avaz však nielen bojuje, ale chodi aj na polovacky. Z piesní sa preto dozvedáme, aké mäso mal najradšej on i jeho družina, ktorý bol jeho najobľúbenejší kôň. Niekoľko ho volajú Kir (sivý), niekoľko Kazyl (gaštanový). Opisy koní sú v tom priam pretekajú rovnako, ako v opisovaní nádhery Avazovho paláca.

KOLKO KRAJOV...

Hafizmi sa stávali kedysi tí najchudobnejší Iudia. Bez nich si nebolo možné predstaviť nijakú tadičkú svadbu. Ale ani dnes... K vychýrenému hafizovi príde obyčajne na motocykli splnomocnečec, ktorý ho pozve na niekoľko týždňov d'aleko do hôr, aby svojimi piesňami zabával svadobných hostí. Hospodár obyčajne daruje hafizovi nový plášť, jednu alebo dve šatky, ktorými si mužovia prevážajú košeľu alebo uväzujú si ju na hlavu ako turban.

V meste Dušanbe je niekoľko hafizov. Snažil som sa s nimi stretnúť, no nebolo to také jednoduché, hoci mi pomáhal kolegovia novinári i pracovníci Inštitútu literatúry a jazyka. Hafizovia blúdili kde si po republike. Jedného z nich pred mojím príchodom pozvali lietadlom do Leninabadu, druhého zase odviezli taxíkom na svadbu do doliny rieky Vachš. Toto zisťovanie trvalo niekoľko dní a v ktorýsi večer zazvonil telefón.

— Haló... Na zajtra ráno sme ti dohovorili schôdzku s hafizom Riso.

HAFIZ HIKMAT RISO

Má 69 rokov. Jeho otec bol tiež hafizom, no nebolo zvykom, aby sa syn učil u otca. Ked' mal 15 rokov, šiel za učňa k hafizovi Džonmachamatovi Nauruzovi, s ktorým vandroval ďalších 15 rokov, pomáhal mu v hospodárstve a učil sa od neho texty starých Iudových poém. Ale dnes je už sám majstrom a má dvoch učňov — šoféra Sachida a 18-ročného Agizbeka Zijo, ktorý po absolvovaní desaťročenky pracuje v sovchoze. Hikmet Riso je už druhý raz ženatý. Z druhého manželstva sa mu celkom nedávno narodili tri deti. Mal 67 rokov, keď sa mu narodil syn, ktorému dali meno — Avaz. Dvojročný syn sa už dnes rád hrá s dutarom a otec si robí nádeje, že z neho vycvičí hafiza, akého Tadičistan ešte nepočul...

Lenže nielen synovia hafizov sa stávajú Iudoví spevákmi. Nedávno zaviedla tadičká televízia reláciu o folklóre a Riso je častým hostom pred kamerami. Vďaka televízii rozšírili sa teraz rady Iudových spevákov. Kedysi nimi boli chudobní, hudobne nadaní Iudia, dnes pribudli noví z radov inteligencie — učitelia, lekári, dôstojníci. Major Seifirov patrí napríklad k najlepším súčasným interpretom Iudových piesní v republike.

S hafizom Risom sme si vypili niekoľko pohárov čaju, porozprávali sme sa a potom vzal do rúk svoj dutar. Najprv to bola pieseň o Avazovi, ktorý šiel do boja, ťažkou šablou bil vrahov, ktorí napadli jeho vlas. Bola to monotónna, no veľmi rytmická melódia. A potom prišli na rad lyrické piesne ružach, láske a slávikoch, polietavajúcich na stromoch nad riekou, okolo ktorej sú polia bavlníka. Nakoniec zainprovizoval pieseň, zloženú len pre nás. Tešim sa, že vás moje oči uzreli, je to milé, že ste navštívili nás Tadičistan, budte šťastní, nezabúdajte, že naše domy sú aj vašimi domami, budte šťastní, budte šťastní...

W. NOWAKOWSKI

ZÁZRAČNÝ LÉKAŘ

Šího zvyku si zlatinizoval jmeno na Paracelsus. Tehdejší univerzity nepoštovaly ještě vědu, nýbrž přebíraly jen vědomosti z knih Galenových (131 až 201) a Avicennových (980 – 1037), největších lékařských autorit staré doby.

Věřen svému heslu „Alterius non sit, qui suus esse potest!“ (Nebudí otrokem druhého, kdo může být svým pánum), spálil Paracelsus roku 1527 na náměstí v Basileji spisy Galenovy a Avicennovy, a pak cestoval od vesnice k vesnici, od města k městu, až prošel celým tehdy známým světem, obekán pověstí zázračného lékaře.

Na jaře 1537 těžce onemocněl nejvyšší maršálek království českého a pán na Moravském Krumlově Jan z Lipého. Když nepomohli domácí lékaři, povolal k sobě na doporučení Václava ze Žerotína Paracelsa z Eferdingu a Lince, kde se právě zázračný lékař zdržoval. V Moravském Krumlově pobyl Paracelsus od dubna do konce září. Kromě toho, že pánu z Lipého uléhčil v nemoci, využil klídu a příznivé pohody k usilovné literární práci. V Krumlově dokončil knihu

„O tatarských nemocech“ třetí díl „Velké ranhojičství“ a první díl „Astronomia magna“.

Krumlovská idyla skončila nešťastně. Jan ze Žerotína na Strážnicku pozval Paracelsa k nemocné manželce, která však po požití léku v křečích zemřela. Paracelsus se rychle vrátil do Moravského Krumlova, zavíel své spisy a knihy do bedny a odjel přes Bratislavu do Vídně. Po věčném putování zemřel v Salcburku.

V roce 1934, kdy se zavádělo v moravskokrumlovském zámku ústřední topení, byly ve sklepě místnosti strážní věže nalezeny předměty z Paracelsovy laboratoře. Douho o nich veřejnost nevěděla. Tepřve na popud MUDr. Vladimíra Zapletalá z Brna, který léta věnoval pozornost lékařům renesanční doby působícím tehdy na západní Moravě, instaloval městský národní výbor v Moravském Krumlově v zámku „Paracelsovu pamětní síň“. V ní jsou vystaveny laboratorní předměty, snímky Paracelsových obrazů a rytin osob k němu se věžících i snímky titulních stran knih, které Paracelsus v Krumlově napsal.

J. KOLLER

Začala práve, a trvá sezóna sňatkov. Mladí za zvukov svadobného pochodu začínajú nový život. Za nimi je deťstvo a trochu mladostí. Čo ich čaká v manželstve po vyslovení kraťučkého „áno“? Je to otázka, ktorú si kladú sociológovia nielen v Poľsku. Dá sa dokonca na základe najsolidnejších výskumov dáf nejakú generálnu odpoveď, alebo domnenky? Zdá sa, že nie. Preto pre prejednánie otázky pomôžeme si mienkami a štatistikou.

FRANCÚZSKO — ženy nesúhlasia s hociakým manželom

Samořejme opakujeme túto vetu za francúzskymi prameňmi, ale majú takúto mienku dievčatá len vo Francúzsku? Vo Francúzsku ešte pred niekoľkými rokmi — píše Serge Lentz v Candide — osud starých dievok bol nevyhnutný skoro pre dva milióny Francúzok. Boli obeťami povojnovej situácie. Súčasne početná rovnováha medzi mužmi a ženami je v norme a len v skupine viac ako 25 ročných stváraje sa pre ženy nevyhovujúco. Pre mladšie ženy, ktorých je stále menej ako mužov situácia je priaznivá — môžu si vybrať. Lentz píše, že mladé dievča je oveľa menej romantické ako jej matka a nad mýtus veľkej lásky „v chalúpke s hocíkym“ kladie veľmi často manželskú príruču v opretí o súčasný komfort.

Francúzsky „ľovia“ mužov. Známy je príklad istej sekretárky, ktorá 35 krát menila miesto len preto, aby chytilla muža.

USA — spoločnosť chce, aby sme sa ženili

Profesor sociológie univerzity San Jose — Mervyn Codwallader uverejňuje zasa údaje a svoju mienku týkajúcu sa súčasného amerického manželstva. Prináša, že mladí sa radí ženám. Radi a neuvážene, preto výsledkom je každodenná všednosť manželských starostí. Je tak napriek tomu, že rodičia, učitelia a vôbec dospeli pravidelne odhovárajú mládež, aby sa mlado ženila. Tvrď, že tieto rady neúčinkujú, lebo neodhalujú pred mladými pravdu.

Podľa autora, ani školy a osvetové inštitúcie neplnia svoju úlohu. Počas vyučovania a v školských učebnicach „rodinno-manželských“ poučuje sa mládež o hospodárskych záležostiach manželstva, poistení,

LÁSKA, MANŽELSTVO U NÁS A INDE...

ako aj častuje sa ich inými argumentmi, ktoré nepresvedčajú a nepripravujú do života nastavujúce páriky. Prinášame niečo z učebnice Život v manželstve.

„Zoberme ako príklad jeden skutočne šťastný deň zo života Freda a Mabel, ktorí sú už postačujúco dlho manželmi, aby dosiahli uspokojivý stav sexuálneho prispôsobenia. Fred prichádza domov po dni vyplnenom prácou v tovární. Rozpráva Mabel, aký neprijemný je boss a aký zelená nový pomocník, a tiež o tom akého smiešného muža stretol v autobuse cestou z práce. Takto rozhovor vedú pri večeri a trvá celú hodinu. Fred cíti sa uvoľnené, keď sa podeľil s Mabel dennými dojmami, Mabel zasa cíti sa tak, ako by spoľočne s manželom strávila deň.

Ona tiež má čo rozprávať. Číta Fredovi fragment listu, ktorý dostala z domu. Chce sa s Fredom porozprávať, čo urobia s jej matkou, keď sa otec rozlúči s týmto svetom... Mabel cíti, že Fred je pri nej v každej situácii, čo by sa nestalo. Zahrňuje ju pocit veľkej nežnosti... práve končia večeru...

Po večeri spolu umývajú riad. Fredovi vypadne z ruky misa, ktorá sa rozbije na kúsky. Mabel najskôr sa hnevá, ale neskôr zisťuje, že vlastne misu nikdy neznášala. Fred sa usmieva a bozkáva Mabel na krk...

Takéto sentimentálne manželstva končia chladnou láhostajnosťou, pretvarovaním sa z ohľadu na deti, cirkev alebo susedov, separáciou alebo rozvodom. Súčasne v USA v niektorých oblastiach zaznamenáva sa dokonca 300 rozvodov na 1000 uzavretých manželstiev, a 40 percent mladomanželov má len 15–18 rokov.

POESKO — rodinné city neohrozené vädnutím

V Poľsku, v láske muž a žena majú podľa štatistiky, rovnaké priležitosť. Roku 1965 na 100 mužov bolo 106 žien. Ale medzi ľuďmi vo veku od 20 do 24 rokov, ktorí najčastejšie sa ženia je už o 22 tisíc viac mužov. Mladšie dievčatá majú v perspektive stále väčšiu možnosť voľby partnera. Priemerne na tisíc osôb ročne sa uzavára 6–8 manželstiev, hľavne vo vekovej skupine 20–24 rokov.

Berú sa Iudia z lásky? 1964 roku 18 mladých dievčat sa vydalo za mužov po päťdesiatke a len jeden 19 ročný chlapec sa oženil s päťdesiatročnou ženou. Avšak to nič neznamená. Manželstva u nás sú, dalo by sa povedať, stále zrelšie, je v nich miesto na city, priateľstvo a úcta.

Celkovo dá sa povedať, že v Poľsku stále menšiu úlohu odohrávajú záporné momenty, ktoré v minulosti odohrávali veľkú úlohu pri uzatvaraní manželstva, a o ktorých ešte stále toľko sa píše v západných publikáciach. Lebo táto základná buňka spoločnosti, ktorou je manželstvo je u nás nielen predmetom výskumov zainteresovaných vedcov a inštitútorov, ale aj je obklopená mimoriadou starostlivosťou štátu. Práve v tomto o. i. je treba vidieť prameň kladných zmien stvárajúcich obraz mladomanželov po vypočutí svadobného pochodu.

M. B.

BRATISLAVA SA MENÍ

JE VRÁTAMI REPUBLIKY

Bratislava mení sa v dosť rýchлом tempie na moderné mesto. Bratislavčania sú tomu radi, využívajú následky veľkomestských výhod. Ale tento fakt spríjemňuje tiež pobyt turistom, mnohí z nich sú zaprisahanými priateľmi hlavného mesta Slovenska.

Bratislava sa mení na moderné mesto nielen preto, že jej ulice žiaria neonovým osvetlením, a nielen preto, že súčasný počet obyvateľov je dvakrát väčší, ako pred vojnou. Ale predovšetkým preto, že v rozvoji mesta prvoradé miesto zaujal moderný priemysel, ktorého vizitkou sú horiace ohne Slovnaftu. A tiež preto, že otcovia mesta po stopách rozvoja priemyslu začali realizovať modernizáciu mesta. Toto všetko má podstatný význam. Súčasne Bratislava je vrátami republiky. Tu každý cudzinec, a prichádzajú mnohí, z mnohých štátov, zastavuje svoje vozidlo prvýkrát po prekročení hranice. Tu ziskáva prvé dojmy, vždy najdôležitejšie, prvé kontakty, ktoré najdlhšie ostávajú v pamäti.

Hotel Carlton v ktorom som býval a mal som možnosť tak pre porovnania, ako aj pozorovanie, prijíma turistické masy, ktoré sem prichádzajú hlavne z neďalekej Viedne. Prijima a obsluhuje európskym spôsobom. Počul som, že dokonca je obľube-

nejši ako moderný hotel Devin. Skutočne nemožno mu nič vyčítať, snad' okrem starostí s telefónou centralou. Zamestnanci sú zdvorili, poznajú reči a svoje povolanie. Restaurácia môže uspokojiť aj tých najväčších labužníkov a pritom má pomerne pristupné ceny. Aktuálne malí rumunského kuchára, je to veľmi dobrý spôsob výmeny skúseností medzi spriatelenými krajinami.

Z hotela každý návštěvník ide do mesta. Nemôžem porovnať Bratislavu s Prahou, nakoľko som tam posledne neboli. Ale stály dopisovateľ Žycia Warszawy Karol Szyndzielorz vo svojej novembrovej korespondencii z Bratislavou píše: „V centrum Bratislavu je večer živší ruch ako na Václavskom námestí“. Môžem len napísat, že preplnené je nielen korzo, to znamená úsek medzi hotelom Carlton a Michálskou bránou, ale aj inde. Davy sú na uliciach, v reštauráriach, v kaviarňach, v obchodoch. Rady automobilov s československými registračnými číslami reprezentujú skoro všetky európske značky. V obchodoch najdete široký výber domáčich a zahraničných tovarov. Od pančuškových nohavičiek domácej výroby, po japonské televízory. Je tiež veľký výber potravín. Avšak nie je to situácia, v ktorej tovary sú na ukážku lebo tu-

MLÁDEŽE VŠADE PLNO

V DIVADLACH NA KONCERTOCH

SKVELÍ HERCI A DIVÁCI

dia nemajú peniaze. Opačne, pozoroval som, že ľudia ne-navštěvujú obchody, aby sa len pozerali ako na výklady, ale kupujú. Ale keď kupujú hľadajú najnovšie výrobky, podliehajú vplyvom módy asi nielen vlastnej. A teraz príklad rýchlej reakcie priemyslu na tieto požiadavky. Vo Viedni sú moderné topánky zvláštneho vzoru alebo farby, zamedľu už podobné, a snad' aj lepšie dostanete na domácom trhu, samozrejme domácej výroby. Takáto politika vyhovuje zákazníkom, predstiebie ťa spekuláciom. V predvádzaní noviniek na prvom mieste je obchodný dom Dunaj. Dnes je podobný pražskému Domu módy, môžete tam kúpiť všetko počnúc ihlu a končiac súpravou moderného nábytku. Je tu mimoriadne veľa drobnosti, ktoré uľahčujú každodenný život najmä ženám, ktoré v prevažujúcej väčšine sú zamestnané a majú málo času na venovanie sa domácnosti.

Co ešte upozorňuje na seba, mládež. Všade je jej plno, to znamená, že v Bratislave je veľa vysokých a stredných škôl. Druhou príčinou je asi pomerne vysoký prírodený prírastok. Musíme si uvedomiť, že keď Slováci tvoria 1/3 obyvateľstva republiky, na východe, to znamená na Slovensku zaznamenáva sa až 2/3 prírastku celej ČSSR. Mnohé inštitúcie zameravajú

sa na výchovu mládeže, tiež spoločenskú. Zúčastnil som sa veľkého plesu v Parku kultúry a oddychu. Ples bol vyrcholením 4 mesačného tanecného kurzu spojeného s vyučovaním spoločenskej výchovy pre žiačkov a žiačky stredných škôl. Asi tisícku mládeži vo veku od 16 do 17 rokov tancovala non-stop od 18. do 24. hodiny. Chlapci mali čierne obleky, dievčatá štýlové šaty, čo spolu s kúzlem mladosti vytváralo obraz ako by elitného plesu, a predsa bolo to len obyčajné ukončenie kurzu. Študenti si oblúbili kaviareň oproti obchodnému domu Dunaj. Tu kráľuje big-beat, vo svojej načistejšej forme. V prestavkach medzi tancom piju pivko, ktoré, čo je prekvapujúce, všeobecne sa na Slovensku ujima. Po čom túži mládež? Podľa toho, čo som sa dozvedel z rozhovorov vyplýva, že po prvej cheli by čím skôr skončiť školy a zarabat. Zarabat, aby sa osamostatnil, aby mali zariadený dom a okrem toho, aby mohli cestovať. Medzinárodnú turistiku chcú využívať všetci a tí, ktorí sú to podarí sú dľho predmetom obdivu a záujmu. Jedným slovom mládež má praktické záujmy, čo vôbec neznamená, že ich záujmy sú končia.

Mládež masovo stretávate v divadlach, na koncertoch, ostatne tak ako aj stársich. Bol som v Národnom divadle

a na Malej scéne. Videl som Najdúcha od Janáša Záborského a Mačku na kožajniciach od Jozefa Topola až Milenca od Harolda Pintera. Nechcem tu písat recenzie, je to samostatná otázka. Pri tejto príležitosti chcem len povedať, že Bratislava má skvelých hercov a tiež skvelých divákov, ktorí vedia zhodnotiť hru, chápú niuance a radi chodia do divadla. Preto aj sú fažkosti s kúpou lístkov do divadla, tak ako aj s kúpou niektorých denníkov, ktorých, čo je zahodno vedieť, Bratislava má až niekoľko. Svojho druhu zaujmavosťou je študentský časopis, ktorý nie je len časopisom pre študentov, ale predávajú ho aj na uliciach. Týmto spôsobom študenti môžu mať vplyv na verejnú mienku vo svojich záležitostach, ale aj iných. Často tento časopis predávajú večer pri divadlach.

Hrstka impresív ho mesta Slovenska Bratislavu môže byť len predstavou k kladným zmenám v celom živote Slovenska. Z hotela Carlton vidím, ako naproti projektu od rána do večera rysujú nejaké plány. Neúnavne stoja pri rysovacích doskách a mimovolne prichádzajú na um porovnanie s námahou slovenského národa a stále viditeľnejšími a všeobecnejšími výsledkami tejto námahy.

MARIAN KAŠKIEWICZ

Telegrafní dátý vzduchaly a naříkaly do větru jako pozůstalí na pohřbu. Jen světla a stíny pouličních lamp oživovaly pouliční asfalt. Zápach hnijícího odpadu stoupal z popelníků lemujících chodníky podél domů, které vypadaly, jako by zmrzly v okamžiku, kdy se začaly rozpadat.

Harry Anslinger zastavil vůz před budovou, kterou označili v dopise. Slyšel o ní, měla pověst západáku, byla tu každou chvíli štára. „Zábednenci“ myslí si kráčeje dlouhou úzkou chodbou, ve které táhlo, „horší místo si nemohli vybrat.“

Cekali na něho ve špelučce za hernou. Skrz mraky cigaretového kouře rozeznal jejich kamenné obličeje: Joe Dum-Dum, profesionální zabiják, také nazývaný Výrobce vdov, Benny Dingo, podvodník a pašér narkotik, Krásný Sam alias Sammy Kuře, pasák, zloděj a vůbec veš. Štěstí ani smůla nehrála roli v jejich životě, brali věci, jak přicházely a brali na co přišli. Paraziti, neúspěšní stárnoucí desperáti, kterým už nezbývá než vydírat bývalé parťáky.

„Seš prej napakovanej,“ řekl Joe Dum-Dum a zavkal v ruce falešnými zuby, jež čistil vymákaným citrónem. Jeho čelisti byly i bez chrupu jak louskáček na pštrosí vejce.

Harry Anslinger pozoroval jeho tupou buldočí tvář, jen nepatrne odulejší než jak ji znal před léty a pomyslel si: „Nezměnil se. Když příroda udělá blbce, tak je to blbec.“

GANGSTERI

„Dlouho jsme tě neviděli,“ řekl Krásný Sam.

„Vod tý doby, co ti prokurátor utahoval oprátku kolem krku a my sme platili advokáty“, doplnil ho Benny Dingo.

„Kdybyste neplatili, seděli byste taky. Vylíhal jsem to za vás. Jsme si kvít.“

„Když se dělá banka, nemá se stílet. A když už, tak se to má nechat expertům“, Benny ukázal bradou na Výrobce vdov. „Kdo by to do tebe řekl? Hlídač ležel u panjeitu, jednu kulku v játrech, druhou mezi očima, nejmrtvější člověk, jakéh kdy umřel.“

„Co chcete?“

„Můžete třikrát hádat.“

„Nedám.“

„V tomhle městě ses ještě vzdenej občan — do zejtřka do večera. Budeme tě čekat ve stejné době, a kdybyste ses neukázal s prachama, máš tady po rejžování.“

Harry Anslinger měl negativní smysl pro humor: věděl co není legrace. Vrátil se domů s nervy drnčicími jak telefon a chodil po bytě ako duch z Hamleta. Z téhle pasti není východiska: když nezaplatí, vyděrači prozradí jeho minulost a bude v městě vyřízen, když zaplatí jednou, bude platit po rád.

Vyšel na balkón. Měsíční zář mu připoměla měsíční světlo, jež pro-

cezené mříži malovalo každého jitru šachovnici na podlahu jeho vězeňské cely.

Anslinger byl muž rychlého rozhodování. Vrátil se do pokoje a začal vytáčet čísla nočních redaktorů místních denních listů.

Ráno vystoupil z domu pozdě. Zvedl noviny přede dveřmi, aniž věnoval pozornost své fotografii a jen letmo přelétl nadpis senzačních článků:

„Nepochopitelné dobrovolné přiznání známého bursiána“ — „Proč odhalil Harry Anslinger svoji minulost?“ — „Člen městské rady je bývalý bankovní lupič, vrah a kriminálník.“

Sel, jako by měl na nohou potápečské boty. Věděl, že je odbytá veličina, ale blažilo ho pomyšlení, že ani za cenu osobního zruinování se nedal vyhnout ze světa čestných lidí, ve kterém po odpykání trestu našel záštitu i útočiště.

Sekretářka na něho čekala u dveří jeho kanceláře.

„Podsvětí mne vždy fascinovalo,“ řekla s úsměvem cherubína. „Pocitivý život je bez vzrušení. Miluju rebely proti zákonu a společnosti. Jste hrdinou dne!“

„Rotariáni a čtyři ženské kluby od vás chtějí přednáškové turné,“ četla z bloku, „Macmillanovo nakladatelství žádá veškerá práva na vás životopis, včetně filmových, vo-

lala televize a rozhlas, reportéři Time, Post a Life chtějí interview a... už zase někdo zvoní! — Starosta!“ zvolala nadšeně.

„Tušil jsem, že jsi formát Harry,“ velebil ho primátor. „Lidi jako ty jsou v politice mana padající s nebe. Potrebujeme tvrdého organizátora volební kampaně. Vždycky jsem tajně obdivoval organizaci národního zločinu, jež nám budiž vzorem. Ve Státech není podnik, který by měl cílevědomější plánování a lepší disciplínu. Starodávná fair play patří do muzea abnormit. Politický lišák jako já a odborník jalko ty...“

Harry Anslinger položil sluchátko, ale vzápětí ho volal jeho tichý společník a svěřil se mu, že obchoduje s kradenými diamanty, pak ředitel jeho banky, který mu nabídl zvýšený úvěr, pozval ho na večeři a naznačil mu, že jeho první žena se také neutopila náhodou, a universitní profesor, jenž ho vyzval k spolupráci na díle „Vražda jako věda a umění“.

Utekl z kanceláře, ale zase se vrátil, protože liftboy na něho mrknul a pošeptal mu: „Kočébru trošku s heroinem. Lift je ideální pro distribuci, myslíte si, že bych jinak jezdil s výtahem?“

Telefon se opět ozval, tentokrát to byl Beny Dingo: „Provedl jsi nám špinavej trik, Harry, ale policii nás práskat nemusíš, vypadnem z města ještě dnes.“

„Počkejte na mě, Benny,“ řekl Anslinger. „Půjdou s vámi. Tady je to samej lump.“

KAMIL SIMON

V to poludnie, keď sa Omar vrátil zo svojich potuliek, zaliavali izbu svetelné záblesky. Svetlo ktoré ňou prenikalo a šírilo sa, vytváralo odrazu zvieravé ovzdušie železnej tvrdosti. Aujša a Mériem, ktoré ležali bok po boku, zaplavene potom, spali, alebo sa tváriili, že spia.

Keď Aujša začula prichádzat svojho brata, zdvihla sa. Zostala sedief opretá o plece. Nehybne si ho premeriavaťa. V pohľa-

Ked matka odchádzala do Uždy, nechala Aujše, najstaršej z detí, len niekoľko frankov. Ale peniaze u nich nikdy dlho netrvali; suma stačila horko-ťažko na jednodňovú stravu. A na druhý deň boli už vydaní na milosť a nemilosť osudu. Živili sa, ako vedeli, raz starými zvyškami, inokedy si požičali niekoľko grossov...

Uplynuli tri dni; Aini sa z cesty stále nevracala. Viackrát u-

Odkedy im odišla matka, hodiny a dni sa vliekli neuveriteľne pomaly. Míňali sa dlhé chvíle a im nevykázlo z úst ani slovíčko. Vo dne sa ponevieraли znepokojení a nervózni. Nájomníci v dome, ktorí striehli na ich ustarostené tváre, im zavše zakrídali:

— Matka vás opustila, viac ju už neuvídate!

Deti vedeli, že to boli zlomyselné reči. Ženy podpichovali:

Obmedzila sa len na to, že mu neustále vravela:

— Mamička príde dnes, som si tým istá. Večer tu bude.

Omlieala to od Ainiho odchodu!

Aujša sa utiahla do kúta, chlapec, na pokraji zúfalstva, sa vzdialil. Cítil, že sestra sa hneva na matku a na každého.

A tiež s nimi začímal — s ním a s Mériemou — surovo zaobchádzat. — Čože je môžem robiť? — vybuchovala sprudka. — Odišla, nechala vás...

Potom sa znova rozkričala: — Či ja odkladám peniaze? Odišla len na dva dni. A štyri dni už ubehli.

Nakoniec revala vždy to isté: — Ja za nič nemôžem! za nič nemôžem! Privedete ma k šialenstvu!

* * *

Piaty deň popoludní vyčkávali, zatínajúc zuby. Natiahli sa kŕžom cez miestnosť. Zachvacovala ich horúčava prvých augustových dní, spôsobovala bolestivé búchanie v spánkoch. Všetko sa im pred očami rumenelo, ligotalo. Vzduch pruhovali ohnivé žily. Od tejto chvíle nimi neprestajne zmietala horúčka. Každý pohyb spôsoboval bolest; napriek smädu, ktorý ich nivoval, sa im vôbec nežiadalo piť; bol to hlad.

Aujša, ustatá hnevom, si sadla nabok a obzerala si ich, krútiac hlavou. Zakázala im stenať; náreky ju dráždili. Vraj to nebola ich viná? Tým horšie! Nech mliečia! Utrpením sa stávala zlou. Odrazu ňou otriasli výzlyky. Pod vplyvom slz, ktoré chcela ukryť, sa jej oči vypúlili sťa cibule a stratili všetok výraz.

Pomaly sa spúšťal súmrak a dodával ovzdušiu kriedový lesk; tátó, nadovšetko nevľúdna hodina sa detí bolestne dotýkala. Došli k samej hranici vzdoru, tam, kde sa začína už len zártok.

Spolu so slnkom zmizol zo vzduchu i všetok vánok. Mrtvopolové sucho sa rozprestrelo po dome. Deti sa drkotali horúčkou.

Uložili sa jedno vedľa druhého a zaspali ako v tmavom parnom kúpeli.

Na druhý deň, Omar na to nikdy nezabudne, výšlo slnko medenej farby. Na zlovestnom nebi unikali chumáče mračien pred vetrom, ktorý ešte nebolo cítiť. Hlásilo sa sirocco. Ani v tom ráno nemohli dúfať, že budú mať čo jesť. Umyli sa studivou vodou, aby sa osviežili. A znova sa začalo dlhé vyčkávanie.

Štyri hodiny popoludní. Bol to čas, keď — ako hovorila najstaršia sestra — prichádza matka vlak. Neskôr bolo už zbytočné počítať s jej návratom.

Omar bol pokojný, ale iste nako tak ako Mériem. Zdalo sa, že jeho mladunká sestra nič nečí — ani hlad, ani horúčavu, husto ako rúno, ani mučivé vyčkávanie... V ústach mala kúsok dreva, ktorý cmúľala s tichým uspokojením, usadená na prahu dvie Troška žltých pilín sa jej nalepila v kútikoch pier. Jej tvár zástavala uzavretá.

Najnervóznejšia bola Aujša, jej flegma bola iba zdaním. Chvela sa rozrušením až k zošoleniu. Omar sedel v strede miestnosti na skrižených nohách, hlavou sklonenou na pleci. Upítal ho Mériemina tvár a zazdilo sa mu, že vidí pred sebou starú, za okamihu zostarnutú ženu. Jeho sestru zrazu poznáčilo niekoľko storočí, pričom si zachovala črty dievčatka.

Vtom sa v Dar Sbitare rozlalo zvláštne oživenie. Obe dievčatá, Aujša a Mériem, sa vrhli schodištu. Omar rozoznal medzinárodné ženské hlasmi matky. Vôbec sa mu nechcelo vstať. Sedky vitali Aini prekvapeným výkrikmi, prenávky zvolaniami, smiehom, otázkami...

Omar — stále na tom istom mieste — sa celý celuččíky zhobil. Znovu začul matkin hlas.

Zhrozil sa tohto zvuku a styk ním ho bodal, štvrtí. Toľko nijde, načo to len bolo? Pociť zúrivú potrebu zrazu všetko návidieť a zminúť. Priprivali sa tej hróze. Ale skôr, ako sa definitívne ponoril, ako sa celkom stratil, ešte raz sa vzchopil a samom kraji svojho utrpenia. Mlčal, aby načúval tomu zrúteniu.

Utvárali sa takto prvé nárazy bolesti. Chcel sa však stať bežným ako mrtvola. Jeho náhlos, jeho nenávist, kam sa lepodela? Už ho viač neudržiavať? Nemal iného náručia, kam by sa uchýliť — hocikde inde to bolo také isté, tieto galeje by nezmienili; nešťastie by vša zostať rovnaké. Celou svoju detskou dušou túžil po tom, až sa rozplynul. V tom istom okamihu ho v skrýšach, kde je mysel formovala toto želanie prepadol panický strach. Slnmu pomaly stekali po zvrásnenej tvári.

Preložila
MICHAELA JUROVSKÁ

MOHAMMED DIB

VYČKÁVANIE

de sa jej zračila akási šialená myšlienka. Dalo sa z neho vyčítať zúfalstvo. Omar zmeravel.

Bedlivu ju pozoroval; zdalo sa, že ho Aujša zazrela. Pohybom hlavy mu označila tanier, v ktorom plávali zvyšky chleba. Omar si čupol. Prstami vyberal snehobiele omrvinky, ktoré sa máčali vo vode misky.

Nakoniec dlhými dúškami vypil zostávajúcu tekutinu.

V tejto chvíli naňho Aujša uprela divoký pohľad.

— Zase si bol žobrať? — pýtala sa.

— Prisahám ti...

— Neklam. Videla som ťa, ako vchádzas k Jamine.

— Prisahám ti, že som odmietol figy, ktoré mi chcela dať.

— Privel'a sa obšimetaš pri dverach susedov.

— Iba som jej bol niečo nakúpiť.

— Nabudúce jej povieš, nech si ide nakupovať sama. Len čo sa mama vráti, všetko jej poviem.

— Ale veď ti vravím...

važoval Omar o týchto cestách. Od vyhlásenia vojny sa pašéractvo znova dočkalo nepredvídaneho rozkvetu. Matka, ktorá si zúfala po opäťovnej cesty do Uždy, znova sa pustila do pašovania marockých tkanín. No teraz počkal Omar jej opakujúcu sa nepriťomnosť už len za nepríjemné obdobie, ktoré musí prečakať. Je pravda, že po každej ceste nadišla éra hojnosti, ktorá — ostatne — trvala krátko. Niekoľko dní to išlo. A potom sa všetko začalo znova tak ako predtým!

Vyčkávajúc sa voľky-nevoľky bez prílišného naliehania, zastavoval pri dverách iných. Bedliv pozoroval susedov, ktorí prestierali na svoje meidy. Niekedy ho zavolali, ponúkli mu niečo na jdenie. Zriedkakedy prijal — v rozpakoch odmietol a zutekal.

* * *

Po štvrtom dni opäť nastala noc a Aini sa stále nevracala. Deti ju už prestali čakať. Nádej odločili na druhý deň.

— Kto vie? Možno si našla muža. V tom prípade sa nikdy nevráti.

Ich matka... Bolo to smiešne. Načo tie žarty, iba čo zváčšujú utrpenie. Ved' aj bez toho boli dosť zronení.

Ešte aj samotná majiteľka! Teraz, keď tu ich matka nebola, brýzgala tie najhoršie sprostoty; kdekomu roztrubovala:

— Prečo táto bezcitná žena odišla, opustila deti a nechává ich zomierať až do hladu? Prečo? Brrr, je to vôbec možné?!

Začala predstierať, že jej je ich lúto, sova stara! Práve ona — ved' nenávisť nikdy neopúšťala jeho vysušenú hrud.

Medzi dvoma jedovatými uštiapačnými poznámkami sa zastavovala, aby sa blažene zasmiala:

— Chi, chi, chi!

Aká to hrozná radosť!

Tažké a neurčité muky doťahovali na Omara. Celkom tiško sa zdôveril staršej sestre, povedal jej, že ho trápi hlad. Aujša mlčala.

VŠETKY SÍLY PRE ZISKÁVANIE PREDPLATITEĽOV ŽIVOTA NA II. ŠTVRŤROK 1967, AKO AJ NA III. ŠTVRŤROČIA 1967. PENIAZE A ZOZNAMY ZISKANÝCH PREDPLATITEĽOV POSIELAJTE NA ADRESU REDAKCIE DO 10. MARCA T.R. POCÍTAME S VAŠIM POCHOPENÍM A AKTIVITOU.

JEDNOMÍSTNÝ TAXÍK

V Mijaxu na jihu Spanskej mají jednu z nejzajímavejších komunálnych taxislúžeb na svete. Miesto aut stojí na námestí pod pŕistreškem niekoľkých oslíkov, ktoré si môhú turisti prichádzajúci do tohto pôvabného horského kraja pronajmout a v sedle si prohližet po hodinnej okoli pôvodnej krásy.

JE NEMOC ZAPSÁNA V ČARÁCH DLANĚ?

Kričiaci dítě protestuje proti vyšetrovani dvou lékařek, které moderní a dosud neznámou" v ruce.

Chirologové pradávají, že mohou hodnotiť charakter i buňky, a teď dve dětské newyorské instituty Medical Centre přicházejí s touto novinkou — jak lze přinejmenším zjistit a rozpoznat v lidech vrozené vadu.

Pozorováním maminek byly v prvníhotovství ohrožené získány lékařky Ruth Ata Harperová důkaz, že maminek zanechala stopu v dlaních jejich duchým.

HOVOŘÍ RUDOLF RYCHTAŘÍK, ŘEDITEL ČESkoslovenského KULTURNÍHO STREDISKA VE VARŠAVĚ

REDAKCE

Uplynuly právě 20 let od podepsání Smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci mezi Polskou lidovou republikou a Československou socialistickou republikou. Na díle upevňování přátelství a popularizování vzájemné pomoci se podílí také Československé kulturní středisko ve Varšavě, jehož činnost je všeobecně známa. Mohl byste nám, soudruhu řediteli, říci své mínění k této otázce?

ŘEDITEL RUDOLF RYCHTAŘÍK

Československé kulturní středisko existuje a působí na území Vaší krásné země již asi 15 let. Jeho úkolem je popularizování všech krajních dosažených úspěchů Československé socialistické republiky a upevňování dosavadních přátelských styků mezi jednotlivci a institucemi a také vyvolávání iniciativy, jejímž účelem je rozširování těchto obzvláště přátelských a bratrských vztahů. Není to úkol těžký, protože naše národy, český, slovenský a polský, spojuje tradiční přátelství, které nyní, v socialistických poměrech, panujících v našich státech, se obzvláště příznivě rozvíjí.

Naše středisko udržuje styky téměř se všemi krajními městy. Působíme prostřednictvím krajních kulturních domů, klubů mezinárodního tisku a knih, muzeí, novinářských spolků a také jiných organizací a institucí. Naši zástupci se všude setkávají nejenom s proslavenou polskou pohostinností ale také s všeobecnou pomocí a opravdovým zájmem. Dokazuje to vysoká frekvence na našich podnicích. V minulém roce se jich zúčastnilo kolem 500 tisíc osob.

REDAKCE

Které formy působnosti Vašeho střediska jsou nejpopulárnější?

ŘEDITEL RUDOLF RYCHTAŘÍK

Používáme nejrozmanitějších forem k seznámení polské veřejnosti s tím vším, co je hodno pozornosti v oblasti našich československých úspěchů. Nejhodnotnější formou jsou přímá setkání našich odborníků a výtvarníků s polským obecenstvem. Například v lednu byl našim hostem docent Janda, odborník pro zemědělskou výstavbu. Sdělil své zkušenosti jak odborníkům, tak také zemědělcům. Většinou naši odborníci představují výsledky své práce úzkému kruhu odborníků a potom, samozřejmě vědecko populární formou, širšímu kruhu zúčastněných. Přednáška bývá zpravidla ilustrována filmem, diapositivy nebo výkresy a fotografiemi. Nedávno jsme zprostředkovali návštěvu v Polsku dr. Otakara Váni, předsedy Klubu filmových kritiků Svazu československých novinářů. Hovořil ve studentském klubu Alfa o výsledcích československé kinematografie. Po přednášce byl promítán film „Ostře sledované vlaky“ o němž bylo diskutováno až do půlnoci. Ostatně, všude se setkáváme s bohatou a upřímnou diskusi a jedenkrát navázany styk stále silí a rozvíjí se.

Kromě formy přímých setkání, používáme i jiné způsoby k ukázání našich pracovních výsledků. Nutno zde uvést výstavy, ilustrující nejrůznější odvětví života, obvykle doplněné tiskovou konferencí. Právě nyní presentujeme ve Vroclavi výstavu o zemědělství. Velký úspěch má také výstava „1000 let pol-

skočeskoslovenských styků“, která je právě exponována v Hnězdni, prvním hlavním městě Polska. Dále předvádíme polské veřejnosti naše filmy, které promítáme ve středisku a kromě toho půjčujeme komplety filmů. V minulém roce jsme zapůjčili 49 institucím 7188 filmů. Shlédlo je přes 85 tisíc diváků. Naše středisko udržuje srdečné kontakty s mnoha vedoucími ústavy. Bohemisté z Varšavské univerzity nám pomáhají organizovat literární večery, studentské divadlo „Hybrydy“ zajišťuje aktuální uměleckou vložku na našich podnicích a studenti konservatoře popularizují českou, slovenskou a také polskou hudbu.

vzájemné pomoci. Tyto prospěchy jsou velké a vztažují se téměř na všechna odvětví veřejného života.

6. března bude otevřena výstava ilustrující výsledky plnění Smlouvy o přátelství o vzájemné pomoci. V našem středisku pořádáme večer československo-polského přátelství na němž dr. Květa Kořalková bude mít přednášku „20 let polskočeskoslovenských styků“. Cyklus takovýchto přednášek bude organizován v celé řadě polských středisek — v Koszalině, Stětině, Vroclavi, Katovicích atd. 24. února se bude konat slavnostní koncert mládežnického symfonického orchestru Varšavské filharmonie, který bude také vě-

Rudolf Rychtarik, ředitel Československého kulturního střediska ve Varšavě, při podpisování knížek v klubu mládeže v Katovicích.

REDAKCE

Připravuje Vaše středisko nějaké aktuální akce v souvislosti s 20. výročím podepsání Smlouvy o přátelství a vzájemné pomoci mezi PLR a ČSSR?

ŘEDITEL RUDOLF RYCHTAŘÍK

Jedním z našich úkolů je neustálé povzbuzování přátelství mezi našími národy a nepřetržitá popularizace vzájemné pomoci, kterou si naše státy udílí.

Neméně, připravili jsme zvláštní program na našem středisku, který je tématicky spojen s událostmi posledního dvacetiletí, týkajícími se vztahů mezi našími státy. Chceme připomenout nejdůležitější fakta se současným zdůrazněním oboustranných prospěchů, které vyplývají z realizace Smlouvy o přátelství a

nován výročí. Kromě toho bude výročí dominující myšlenky 6 různorodých putovních výstav. Z dalších našich plánů na toto období stojí za zmínu zahájení výstavy děl Ferdinanda Hložníka — slovenského malíře, večery polské, české a slovenské poezie, filmy, fotografické výstavy, přednášky atd., čili kontinuita stálého programu střediska.

Využíváme příležitosti, kterou mi skýtá tento rozhovor, chtěl bych ještě jednou zdůraznit, že v Polsku existuje velký zájem o Československo. — Polské publikum je příjemným a sympatickým odběratelem programů, které organizuje Československé kulturní středisko ve Varšavě. Na pozadí našich patnáctiletých zkušeností můžeme prohlásit, že se nám zde se všemi dobré spolupracuje a že slova „přátelství a vzájemná pomoc“ se stala v naší socialistické skutečnosti denním chlebem.

HOVOŘIL MK

otiskem ruky novorozenců může jehož maminka měla během těhotenství vrozených vad — hluchoněmot, šedý zákal, spátně vyvinutý srdeční sval — které vyvolaly spalničky jejich matek, a může co nejrychleji začít s léčením.

Normálnímu čtení z ruky se říká chiropatologie; určování diagnózy z ruky — dermatoglyptie, což znamená asi tolik, jako učení o znameních v ruce. Chiropatologové i dermatoglyptologové se shodují v tom, že linie na rukou člověka jsou silně ovlivňovány dědičnými faktory.

Zatímco otisk ruky nemluvněte se zpravidla podobá otisku ruky jednoho či obou rodičů, ví se už dávno, že i jiné faktory ovlivňují vytváření linií ruky, které ovšem, to dosud nikdo nemůže říci přesně.

Newyorským dětským lékařkám se jako prvním podařilo zíkat důkaz o tom, že obraz čar v dlani

ovlivnil virus. Rozpoznaly, že dítě, jehož maminka měla během těhotenství spalničky, má v dlani zapsaná tři typická znaménka virové infekce:

Nesprávně otevřené „kličky“. — Na všech konečcích prstů jsou linie ve formě kliček, které se na prostředníku, prsteníku a na malíčku normálně otevří směrem od palce. Spalničky během těhotenství mohou způsobit, že se linie na prstech dítěte otevřou v obráceném směru.

Simianické linie. — V normální dlani jsou dvě příčné čáry, které chiromanti nazývají „čára srdece“ a „čára rozumu“. U dítěte, které bylo ohroženo spalničkami, mohou se tyto čáry spojit v jednu, do tak zvané simianické linie.

Spatně umístěné trirádium. — Na dlani se normálně objevují čáry v podobě „ypsilonu“, které jsou nazývány trirádium. U nemluvnat s pozůstatky spalniček je tento tri-

rádium obvykle mnohem výše na dlani, směrem k prstům.

Zjistí-li lékař na dlani dítěte takové znaky, měl by pátrat po škodách, které mohly být způsobeny spalničkami během těhotenství. Není ovšem důvodů, aby matky, které na dlani svých dětí podobné odchylky rozpoznají, okamžitě v panice běžely k lékaři, protože asi 14 procent všech lidí má obráceně zahnuté spirálky na konečcích prstů, spátně umístěné trirádium, aniž by s tím měla nemoc cokoliv společného.

Vyjadření odborníků z II. dětské kliniky prof. MUDr. Houštěka z Prahy: Jsou určitá onemocnění, u nichž změny v rýhách dlani nacházíme, určité věci se dají geneticky sledovat, zejména u mongoloidní idiotie (těžká vývojová porucha). Všechno je však dosud — u nás i ve světě — ve stavu prověřování. Je to otázka komplexnosti výzkumu, jaká bude hodnota této metody prověří budoucnost.

Zleva: Otisk ruky křižícího dítěte. Je absolutně normální. — Druhý otisk ukazuje, že kličky na konečcích prstů a čáry v dlani jsou sice v pořádku, ale trirádium není na svém místě. Dítě, jež hoří maminku prodělala spalničky mělo sedý zákal a srdeční vadu.

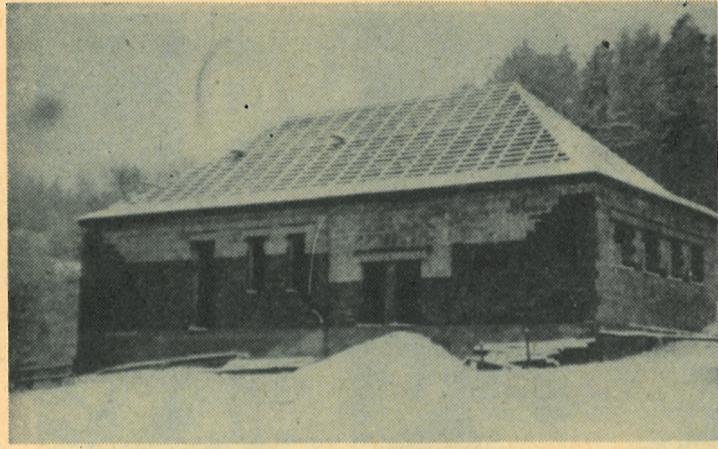

CITATELIA A KORESPONDENTI PÍŠU

FALSZTYN

V malebnom okoli leží dedinka Falsztyn. Administratívne patrí k Niedzici, ale veľa ju spája aj s Frydmanom, ako jeho vedľajšou osadou.

Voľakedy Falsztyn bol veľmi chudobnou dedinkou. Skoro všetci obyvatelia slúžili u baróna Jungefielda statkára, ktorý mal veľký majetok, ale najmä lesy z ktorých čerpal zisky, na ktoré museli pracovať poddaní. Statkári sa len vozili v krásnych kočiaroch, bývali v kaštieli a často chodili na návštavy do zámku Niedzica. Tak

Hasičská remíza vo Falsztyne

to bolo až do príchodu Červenej armády v zime r. 1945.

Potom sa všetko zmenilo na lepšie. Statkárska pôda bola rozparcelovaná a chudobní dostali zem do rúk, lebo vedľa tým, ktorí na nej pracujú.

Dnes, viac ako 20 rokov po oslobodení Falsztyn sa veľmi zmenil. Počita 48 gazdovstiev z ktorých 20 sa vybudovalo na statkárskej pôde. Voľakedy dnešní majitelia tých 20 gazdovstiev bývali vo veľmi zlých podmienkach, v strmých skalách, kde sa nedalo ani vodom dojsť, lebo barón nedovoľil, aby sa budovali priestrannejšie. Také nepohodlné bývanie na skale má o. i. aj predsedu MS ČSKS krajan Nálepku.

Elektrický prúd dedinka Falsztyn obdržala r. 1959, na to jej prispelo aj rekreáčne stredisko, ktoré bolo ubytované v kaštieli.

Kvôli protipožiarnej bezpečnosti bola založená r. 1956 OSP — hasičský sbor, ktorý si hned začal budovať drevenú šopu na náradie. Ručné striekačky obdržali z Okresného výboru OSP.

Hned potom začali pomýšľať o výstavbe novej priesennej remízy, na čo dostali povolenie i plány. Veľa práce vynaložil výbor OSP spolu s ričtárom kr. Andrejom Horničkom. Začala práca, z PFZ dostali pozemok, podľa prebežných plánov náklady výstavby mali činiť 500 tisíc zl. Polovicu tejto kvóty zviazali sa občania dat v rámci brigádnických prác. Vozili štrk a piesok z Dunajca, čo

bolo dosť obtiažné. Veľa hodín odpracovali aj priamo na stavbe. Veľa pomáhal aj štát, ale bolo by im treba ešte pomôcť. Remíza je už postavená, strecha správna, len nemajú ešte škrídlo čo je veru aj čudné, vďaka nedaleko v Niedzici je betonárňa kde ju vyrábajú a iste by sa ju tam dalo zadovažiť.

Druhým problémom občanov Falsztyna je školstvo. Starší občania dedinky vratia, že v minulosti nikto sa o to nestral, lebo načo by boli potrebné školy služovi. Školu otvárali a začínať vyučovať kedysi v decembri a vyučovanie trvalo do marca. K tomu ešte nevyučoval učiteľ

mi dalo adaptovať na školu. Sú tam pevné základy z ktorých by mohli byť aj pivnice. Bolo by dobre dať hlavy dokopy a porozmyslieť či to nie je cesta k vyriešeniu problému školy.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK
Nowa Biala

ZELÓW

Recitační soutěže, ktoré sa konajú od 15.I. — 28.II. 1967 v Łasku, se zúčastní žákyně ř. třídy Urszula Skiba, která bude reprezentovat kulturní středisko ČSKS v Zelowě.

Kulturní středisko ČSKS také pečeje o 6 členný soubor mandolinistů, jehož členy je mládež ve věku od 9 do 14 let. Soubor činí značné pokroky.

V tomto kulturním středisku působí také tanecni soubor, a pěvecký sbor. Za částku 480 zlatých byly zakoupeny klubovní hry, které mají mezi členy společnosti velký úspěch.

26. prosince se konal tradiční večírek pro starší krajany a 27. prosince pro mládež. Podobné zábavy byly zorganizovány na Silvestra a Nový rok. 8. ledna byla uspořádána besídka s nadílkou pro děti. O zábavu se postaralo loutkové divadlo a soubory ČSKS, které přehledně ukázaly výsledky své dosavadní umělecké činnosti.

V kulturní místnosti ČSKS se kulturní život rozvíjí k plné spokojenosti veřejnosti. 1. ledna 1967 byl uspořádán společenský večírek, na kterém byla prodebatována otázka dalšího vedení kulturní místnosti a také vlastivědný zájezd k moři, spojený s prohlídkou Malborku, Gdańska, Gdyně a okolí. Zájezd je plánován na konec června t.r.

Dne 8. ledna v 17,00 hod. ovládly kulturní místnost děti. Za vedení instruktora J. Zagórského předvedly program s tanci, zpěvy a hrou na hudebních nástrojích. Pořad byl doplněn vystoupením loutek. Po ukončení vystoupení byli diváci pohostěni šálkem čaje a zákusky, což bylo pro přítomné velkým překvapením. Ředitelka Společnosti pronesla krátký proslov, v němž zval všechny k účasti v životě kulturní místnosti.

Dne 5. ledna 1967 navštívili naší klubovnu zástupci Československé televize z Prahy, kteří s členy Výboru ČSKS navázali spojovací, poněvadž v létě bude v Zelowě natáčen československý film o životě v tomto městě. S průběhem rozhovoru byly spojeny obě strany.

22. ledna 1967 byla uspořádána v závodní klubovně akademie

věnovaná 25. výročí PPR a 22. výročí osvobození Laské země a tedy také Zelowa. Přiležitostný proslov pronesl I. tajemník KS PZPR Zelowských Zakladů Przemyslu Bawelskianého, který nastínil působení prvních komunit v naší oblasti a také její osvobození z hitlerovského jna. Po oficiální části předvedla divadelní skupina Teatru Wojciecha Bogusławského z Kalisze divadelní hru „Větroplach na záletech“.

Z výše uvedeného vyplývá, že kulturní místnost ČSKS v Zelowě je stále užitečnejším a navštěvovanějším kulturním střediskem.

Na jaře 1966 se začala stavba nové školy. Budou se v ní učit asi 500 dětí. Škola bude odevzdána veřejnosti ve školním roce 1967/68.

Zelów obdržel 2. prosince 1966 nové gastronomické zařízení — restauraci a kavárnu se 110 místy. Dalších 40 míst přibude v létě na terase.

Místnost, kterou uvolnila stará restaurace, bude adaptována pro mládežnický klub a místnost po kavárně bude určena pro „Praktickou ženu“, která působí v Zelowě.

Dělnické výrobní a odbytové družstvo má 38 obchodních jednotek v Zelowě a 6 v okolních vesnicích. Jejich roční obrat činí 688 mil. zlatých. Kromě toho patří družstvu 2 pekařství, 1 cukrářství, 1 uzenářství, sodovkárna a dílna na zpracování vlny.

Tato pracoviště se nachází ve starých domech a jsou nevhodná po mnoha stránkách. Investiční plány předpokládají výstavbu nových výrobních a prodejních jednotek teprve v letech 1967 — 70.

R.S.Z. a Zb zakoupily stavební místo v ulici Žeromského a v letošním roce bude přistoupeno k výstavbě obilních skladů.

Zelowské Zaklady Przemysłu Bawelskianego zaměstnávají přibližně 2200 osob, z toho 65 osob pracuje v hlavní kanceláři. Protože budova byla nevyhovující, byla na jaře 1966 zahájena přestavba. Už v prosinci téhož roku byla předána hotová stavba, v níž je o 12 místností více než bylo ve staré budově.

Z investičních fondů ZZPB se staví už druhý obytný blok, který bude ukončen na podzim 1967. Bude v něm bydlet 56 rodin. Blok má 4 poschodí a 3 schodiště.

V roce 1968 bude postavena nová přádelna pro 60 tisíc vřeten, v níž bude pracovat asi 1200 osob, což by vyřešilo otázku zaměstnanosti v okolí Zelowa.

NOWA BIAŁA

Občania Nowej Bialej zaviazali sa brigádnicky vybudovať 3 kilometrový úsek cesty Nowa Biala — Bialka Tatrzańska. Na rok 1967

zaviazali sme sa odpracovať 500 dní s koňmi a 500 dní pešky.

Minulý rok vykopali sme priekopy pri 1 km úseku cesty. Teraz cez zimu privezeme kamene a ostatné práce dámme v lete.

Škoda len, že nie všetci občania Nowej Bialej podpisali záväzok, avšak s radosťou môžeme označiť, že až na malé výnimky, všetci Slováci podpisali.

Cesta je veľmi potrebná a dífame, že keď všetci budú statočne pracovať, cesta zanedlho bude hotová.

LIST ZO SLOVENSKA

Písem Vám z Domu dôchodcov, z východného Slovenska. Váš časopis som dostal od môjho priateľa z Oravy.

Váš časopis sa mi veľmi páči, rád čítam rôzne články aj rady. Rád čítam o živote našich krajanov na Orave. Sám pochádzam z Oravy, z obce Podszkle, ale som tam nikdy nebýval. Bol by som Vám veľmi vďačný, ak by ste mi mohli posielat Život.

JOZEF KADLUB
Trebišov

Redakcia: Ďakujeme Vám za milý list a Život Vám budeme posielat.

PORADA

Podľa zpráv, ktoré sme dostali od našich čitateľov, dňa 17. januára t.r. konala sa v Nowom Targu okresná porada venovaná zhodnotení doterajšej činnosti aktív a inštantí na úseku kultúrnej práce s prihládzaním najmä na Spiš a Oravu. Táto porada bola tiež výsledkom našej iniciatívy. Ziaľ redakcia, ani Ústredný výbor Československej kultúrnej spoločnosti neboli o nej upovedomení. Preto nie sme v stave podrobne informovať o záležitostiach, ktoré boli predmetom tejto porady. Z informácií, ktoré sme získali prostredníctvom našich čitateľov vyplýva, že na dennej poriadku zasadnutia figurovalo hodnotenie kultúrnej činnosti na Spiši a Orave za rok 1966 a najmä hodnotenie realizácie návrhov z národnostného seminára, ktorý sa konal v Nowom Targu 22. a 23. novembra 1965 r. Dalej na porade boli ustálené úlohy a smernice pre aktív v oblasti rozvoja kultúrno-osvetovej práce pre terény Spiš a Oravu na rok 1967 spojené s rozhodnutiami Kongresu poľskej kultúry. Tieto úlohy týkali sa kultúrneho aktív, kultúrnych inštitúcií, verejných organizácií i národných výborov.

Po referátoch na horeuvedené témy bola diskusia účasníkov porady.

Oprava

Mnohí naši čitatelia nám napísali, že sme tak v českom, ako aj slovenskom kalendári chybne uviedli Popoločnú stredu. Nebolo to umýslené, len nedopatrenie korekcie. Popoločná streda bola 8. februára, tam kde je v slovenskom kalendári Jana a v českém Milady. Prosíme, aby ste nás milí čitatelia, láskavé opravili a opravili si dátum Popoločnej stredy v horeuvedenom zmysle.

REDAKCIA

MONTYHO DVOJNÍK

(Dokončenie zo str. 12)

O to, aby tento účel dozvedeli sa nemeckí agenti, postarali sa samotní Briti. Guvernér Gibraltar na polooficiálne večeru pozval španielskych hostov. Medzi nimi boli aj dva nemeckí agenti. Počas prechádzky parkom, umožnili im rozhovor s Montgomerym. Počas tohto rozhovoru špióni usilovali sa presvedčiť, že o tom, či je to skutočný Montgomery, ale aj získať čo najviac zaujímavých

informácií. Montgomery dlho s nimi diskutoval a hoci o niektorých záležitostach vravel hmlisto a nejasne — spiši vyvodili dva uzávery:

— Montgomery nevráti sa z Gibralta do Londýna, ale pocestuje najskôr do Alžírska a neskôr do Káhiry.

— Zdá sa, že Angličania a Američania pripravujú sa na nejakú veľkú vojenskú operáciu v oblasti Stredozemného mora.

Ešte ten istý večer tieto informácie boli v Berline.

Nasledujúce dni potvrdili prvé hlášenia špiónov, Monty odcestoval na

bleskovú inšpekciu anglo-amerických jednotiek v Afrike.

PREKVAPUJÚCE FINÁLE

Hitlerovský štáb pozorne sledil hlásenia agentov. Podrobne analýzovali každý pohyb Montgomeryho a jeho výpovede adresované vojskám, ktorých inšpekciu prevádzal. Presvedčovali sa stále viac, že keď Montgomery má čas na inšpekciu v Afrike to znamená, že invázia na francúzske pobrežie ešte nehrozí priamym nebezpečím. Lebo predsa nie je možné, aby začala bez jeho priamej účasti.

O čo dlhšie trvala cesta generála, tým viac hitlerovský štáb bol prevedený o svojich predpokladoch.

Avšak skutočnosť bola iná.

5. júna 1944 večer falošný Montgomery odletel do Káhiry. Nasledujúci deň na svitaní začala operácia Overlord. Na francúzskom pobreží Normandie pristávali spojenecké vojská. Spolu s nimi pristal skutočný Montgomery — veliteľ 21. Skupiny armád v Západnej Európe. Akcia dvojník skončila úspešne.

A. A.

Další rozvoj poľnohospodárstva je jednou z podstatných úloh národného hospodárskeho plánu tejto 5-ročnice a dosiahnutie sebestačnosti krajiny vo výrobe obilia — najdôležitejším cieľom.

Zlepšenie obilnej bilancie cestou zvýšenia produkcie obilia v Poľsku a v ďalšej perspektive likvidácia importu, bude mať vplyv na stupeň zlepšenia situácie celého národného hospodárstva.

Nové uznesenia obsiahnuté v prejave súdr. Wl. Gomuľku na III. celoštátnom sjazde roľníckych krúžkov prinášajú roľníkom väzne zisky. Vyjadruje sa to v zlepšení rentability pestovania obilia, čo isté povzbudi k zvýšovaniu úrody. Výpovedí celej rady roľníkov v záležitosti zavedeného od Nového roku nového modelu kontraktácie obilia nasvedčuje tomu, že dedina prijala toto rozhodnutie s videnteľným uspokojením.

Vo februári na vidiek u bude sa konať vela schôdzka. Na týchto schôdzach budú vysvetlené nové podmienky kontraktácie obilia a spojeného s ňou pomerne veľkého zníženia cien umeľých hnojív, zavedenia zvláštneho neopercentovaného úveru na nákup hnojív, ako aj prémii v podobe daňových úlav.

Budú poskytované v prípade predaja väčšieho množstva kontraktovaného obilia, ako to vyplýva z ustálených noriem alebo zahrnutia kontraktáciu najmenej jednej päťtiny ornej pôdy gazdovstva.

Ako a čo vrávi priamy výrobca obilia o nových rozhodnutiach? Odovzdajme hlas roľníkom, predstaviteľom služieb poľnohospodárstvu a vidieckym činiteľom.

Andrej Rotko hospodári na 8 ha

O NOVÝCH PODMIENKACH KONTRAKTOVANIA OBILIA

pôdy v prevádznej väčšine V. a VI. triedy. Gazdovstvo je v horskej oblasti v gorlickom okrese t.z., že podmienky sú podobné ako na Podhali.

Bol som delegátom na sjazde roľníckych krúžkov a uvedomujem si, že splnenie úloh predložených v prejave súdr. Gomuľku prípadne predovšetkým činiteľom roľníckych krúžkov. Po návrhu do svojej dediny, spravil som so susedmi výpočet, ako sa sedliakom opatia nové rozhodnutia strany a vlády.

Ked' zakontraktujem 1 hektár ovsa, v súhlase s ustálenými podmienkami obdržím, zodpovedajúcu akosť mojej pôdy normu 8 q obilia na predaj.

Nakoľko doteraz nevyužívam priesmyselné krmivo dostanem úľavu pri nákupu umelých hnojív asi 280 zl. Domnievam sa však, že budem nútene siahnúť na nevyužitú ešte v mojom gazdovstve krmovinovu rezervu, aby som neplýval zrnom na krmenie. Ked' po použití umelých hnojív stúpne úroda obilia, budem môcť predať z 1 hektára zakontraktovaného obilia nie 8 q ale 10-12 q a vtedy dodatočne obdržím daňovú úľavu asi 150 zl. To znamená, že zisky veľké.

Na tomto mieste chcel by som spomenúť, že po rozhovore so susedmi zvýšili sme kontraktáciu žita o 15 hekt. a ovsa o 25 hektárov. Týmto spôsobom naša obec prekročí plán kontraktácie".

Wl. Mazepa je členom výboru roľníckeho krúžku v Mieliu. O tom, čo

prečítal v novinách a počúl od delegáta na Celoštátny sjazd roľníckych krúžkov zo susednej obce vraví:

"Som roľník a rozvoj poľnohospodárstva leží mi na srdci nie od dnes. Myslím, že nové štátne náklady na poľnohospodárstvo poskytované rôznymi formami a tiež vo forme zníženia cien na umelé hnojiva pozdvihnu mnohé slabšie gazdovstva a hospodárenie obilím, ktoré nie vždy sa opácalo."

Náš roľnícky krúžok, ktorého som predsedom počíta 35 členov. Vedeši širokú hospodársku činnosť, umelé hnojiva dovážame vagónmi, navzájom si pomáhame a máme pekné výsledky.

V kontraktácii obilia po nových rozhodnutiach, nebude poslední. Doteraz boli ľažkosti so splnením plánu kontraktácie, lebo roľník počíta, kalkuluje a nie vždy videl v tejto kontraktácii zisk pre seba. Teraz som si vypočítal, že na svojom gazdovstve zarobím načisto viac ako 680. — zl.

Nakoľko dobre poznám svojich susedov môžem povedať, že za nových kontraktáčnych podmienok, naša obec splní úlohy".

Podobne vraveli aj iní roľníci taterníského okresu v krakovskom vojvodstve. Nasvedčuje to o správnosti rozhodnutí vedenia strany a vlády.

Je však treba zaznamenať, že dvaja roľníci s ktorími som rozprával, chvália správne rozhodnutia týkajúce sa nových podnet pre zvýšenie

produkcie obilia vyslovovali obavy, či služby poľnohospodárstvu a aparát GS správne prevedú bonifikaciu pôdy, alebo veď od toho závisí predajna norma kontraktovaného obilia z každého hektára.

Dôležité je to aj preto, že pri znížení cien hnojív o výške bonifikaty na cenu za kúpené umelé hnojiva rozcháduje trieda pôdy, predajna norma obilia a konečne množstvo nakúpených priemyselných hnojív pre rozvíjajúci sa chov.

Práve tieto záležitosti budú podrobne prejednané na dedinských schôdzach, na ktorých by nemal chýbať žiadnen roľník. Je to v záujme každého roľníka, ktorý chce rozvíjať svoje gazdovstvo, a najmä tých, ktorí plánujú predovšetkým produkovanie obilia.

Sú tiež v Poľsku mnohé gazdovstva s väčším množstvom pôdy, ktoré trpia nedostatkom pracovných sil. Vieme, že pestovanie obilia vyžaduje si najmenej práce a je vhodné pre mechanizáciu.

Pri patričnom hnojení — rozhodnuteľia predpokladajú, že pre kontraktované obilie bude dodaných toľko umelých hnojív, aby sa vysievalo asi 200 kg v čistom zložení na 1 hektár — stúpne úroda, čo bude mať vplyv na zlepšenie obilnej bilancie v Poľsku a na zvýšenie rentability jednotlivých sedliackých gazdovstiev.

D. PERUN

malý žiut

DETI POČÚVAJTE

Ako sial medved' repu

Medved' si zaumienil, že na polianke zaseje repu. Stranka odletela do dediny a priniesla semená. Medved' sa zaradoval:

— Ďakujem ti, straka! Ked' repa vyrastie, pohostím ťa.

Medved' vyhľadal hrubý koňar so širokými vidlicami, priviazal oň lyko a pluh bol hotový. Z toho istého lyka ušil chomút a pobral sa hľadať koňa. Ako tak šiel, v kríku zbadal sýkorku a povedal jej:

— Sýkorka, bud' môjim koňom. Poľanu zoriem, repu zasejem a ked' vyrastie, pohostím ťa.

Sýkorka súhlasila: — Dobre, priahaj. — Potom vletela do širokého chotára. Ale ako ľahko vyletela, tak ľahko aj vyletela.

Medved' sa poškrabal za uchom: — Ako vidno, chomút nie je na teba, sýkorka. — A pobral sa hľadať iného koňa. Kde sa vzal, tu sa vzal, len zrazu pred ním stojí zajac.

— Postoj, ušiačik, — zakričal medved'. — Bud' môjim koňom. Poľanu pooriem, repu zasejem, a ked' vyrastie, pohostím ťa rehou.

Zajac pokýval dlhými ušami a súhlasil: — Dobre, medved', priahaj.

Skočil zajac do chomúta, po-

ľahky vybehol a schoval sa v kríkoch.

Medved' sa znova poškrabal za uchom, obzrel si chomút a vzdychoł: — Ach, tý je mrzuté. Chomút je strašne veľký. Komuže bude dobrý? — Díva sa a oproti nemu kráča los. Medved' podišiel k nemu a povedal: — Los, zastav sa. Bud' môjim koňom. Poľanu zoriem, repu zasejem, a ked' vyrastie, pohostím ťa.

— Nedbám, priahaj, — súhlasil los.

Lenže los sa do chomúta nevestil, parohy mal veľké. Medved' sa na chvíľu zamysiel a potom si klepol labou po čele: — Hľadám koňa a chomút som na sebe nevyskúšal. — Tak aj urobil a chomút mu bol ako uliaty. Potom povedal losovi: — Ak súhlasíš, ty budeš oráčom a ja koňom.

Orali celý deň, siaf im pomáhal vtáci a zvieratká, iba lenivý zajac sa ukryl do chrustia a odtiaľ sa im posmieval: — Kto to videl v lese siaf. Aj tak sa nič neurodi.

Lenže repa narástla a ešte aká! Ked' ju vykopali, vtáci a zvieratká, iba lenivý zajac sa ukryl do chrustia a odtiaľ sa im posmieval: — Kto to videl v lese siaf. Aj tak sa nič neurodi.

— vkg —

Pripad na rozlúštenie

Pán Emilien sprevádzal inšpektora Werneru cez les a hovoril:

— A tak Karol Namer opustil poľovnícky domček a išiel si zapoľovať. Po desiatich minútach som počul výstrel a krik. Rýchle som utkal touto cestičkou a našiel som Karola asi päťsto metrov od domčeka, tažko raneného. Behom som sa vrátil do domčeka, vzal som lekárničku a rýchle som sa vrátil, no Karol už nežil. Preto som sa vrátil do chaty, aby som zavolať políciu... Ale to všetko som vám už raz rozprával.

V tom momente došli k mŕtvole. Inšpektor Werner skonštatoval: — Streliili mu do prs, azda z tejto strany z krovia.

Podišiel k húšfave, uprostred ktorej bol pošliapany prieskum, zrejme niekým, čo sa tu schovával. Inšpektor Werner, ako rozhrnával krovie, poranil si prst na zlomenej halúzke.

— Netreba to podceňovať, podme hned do chaty, tam vás ošetrím, — povedal Emilien.

Vrátili sa kratšou a strmšou cestou, križom cez les. Emilien starostivo inšpektora ošetril, použiavajúc domácu lekárničku. Vošiel seržant Fitt a pošepkal inšpektoru:

— Pred chvíľou som skúmal stopy na cestícke: sú tam, keď neberieme do úvahy ostatné, štyri série stôp Emilienu: dve smerom k mŕtvole, dve opačným smerom. To by sa zhodovalo s jeho výpoved'ou.

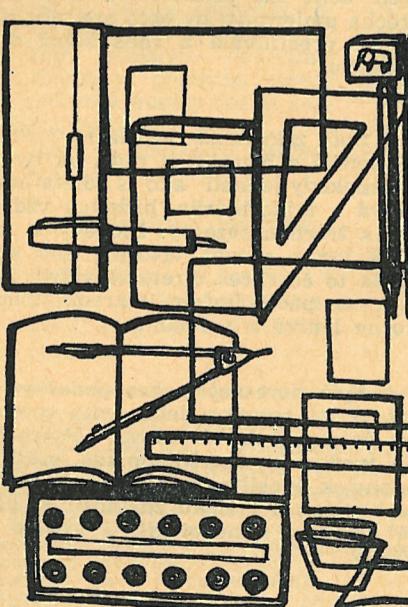
Inšpektor, neodtrhnúc zrak od lekárničky, ktorú Emilien práve zatváral, odpovedal seržantom:

— A ja si myslím, že práve Emilien zabil Nameru.

Ako na to prišiel?

Rozlúštenie pripadu vyhľadaj v čísle.

NÁŠ KVÍZ

MÁTE DOBRÝ POSTREH

Pocvičte si ho na tomto obrázku a spočítajte, kolko školských potrieb je na ňom!

Zo správnych odpovedí vylosujeme knižné odmeny.

Upozornenie

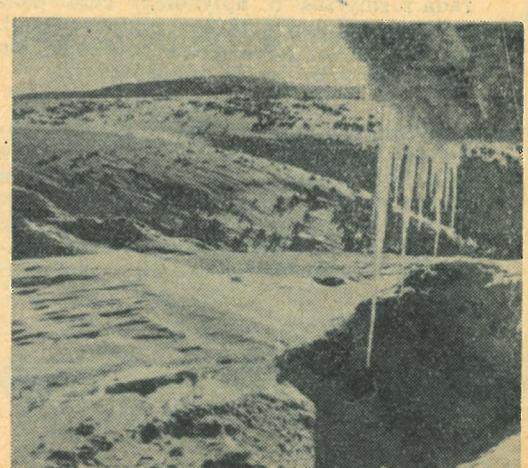
Od marcového čísla celú 9 stránku Zivotu venujeme detom a mládeži.

Už samo jméno dodáva jesenickým horám zvláštni výnimočnosť, ktorú vyskytuje vysoké množstvo turistov. Jesenické horám patrí k najnavštívenejším v Česku. Ich význam je vysvetľovaný v článku "Jesenické hory" v tomto čísle.

JESENÍKY

významného turistického centra s významnou historickou a kultúrno-historickou pamiatkou. Jesenické hory sú významné pre svoju krajinnú krásu, ktorú tvoria ihličnaté lesy, vodopády, vodné nádrže a vodné elektrárne. Jesenické hory sú významné pre svoju krajinnú krásu, ktorú tvoria ihličnaté lesy, vodopády, vodné nádrže a vodné elektrárne.

Hrebeny z Vysoké hole. Pecný.

Kalendár

SLNCA

Západ

7.hod.18.min. 16.hod.22.min.
6.hod.54.min. 16.hod.48.min.

MESIACCA

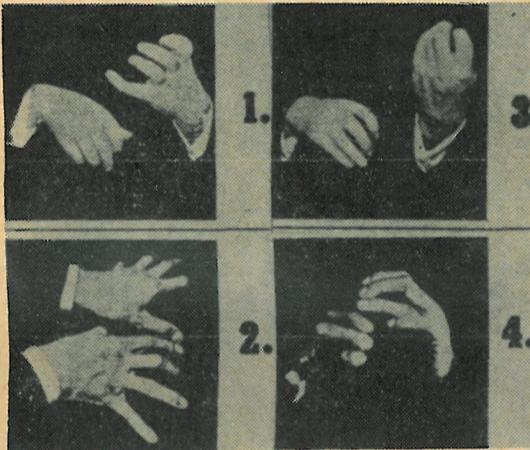
0.hod.00.min. 9.hod.55.min.

8.hod.55.min. 23.hod.29.min.

Posledná štvrt 2. februára
Nový mesiac 9. februára
Prvá štvrt 17. februára
Plný mesiac 24. februára

P	W	S	C	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
37	28					

HÁDANKY

NA AKÉ NÁSTROJE
HRAJÚ TIETO RUKY?

ZAPLETENÁ HÁDANKA

Stalo se to v Mexiku. José, Juan a Pedro se svými ženami Conchitou, Dolores a Manuelou (ženy nejsou samozřejmě ve stejném pořadí jako jejich muži) šli do města na trh. Pedro prodal na trhu dvakrát více prasat než Joséova žena kachen. Kachen, které prodala Joséova žena, bylo dvakrát více než prasat, které prodal muž Dolores.

Dolores neměla kachny, město toho měla dvakrát více husí než Manuela. Manuela měla dvakrát více husí než Pedro prasat. Pedrová žena měla dvakrát méně husí než Joséova žena kachen. Znáte jména žen Josého, Juana a Pedra?

Odpověď posílejte na adresu redakce čákajú vás knižné odmeny.

ROZLÚSTENIE HÁDANIEK Z ČÍS. 1/67

DEVATERO REMESEL. Truhlář, malíř pokojů, komínk, obuvník, zedník, lakovník, elektrikár, zahradník, mechanik.

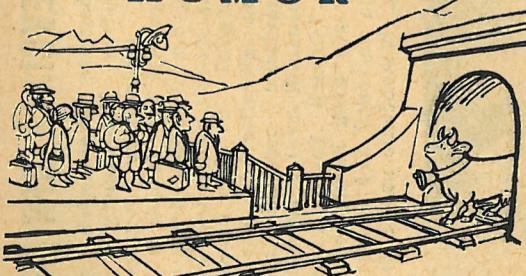
KNAŽNÁ A SLIVKY. Slivák bol tridsať.

Za správne odpovede z čís. 1/67 knižné odmeny vylosovali: Dorota Grochowska Lublin, ul. Buczka 23/5, Kuchajda Eugeniusz, Chyžne 262, Maria Czyszczoń — Orawka 62,

ROZLÚSTENIE PRÍPADU POSTRIEZKA

Malo byť pät Emilienevých stôp, lebo nakoniec išiel spolu s inšpektorom. Keďže boli ien štyri, znamenovalo to, že prvý raz išiel križom cez les, aby sa mohol ukryť, a zo záloh zastrelil Namera.

HUMOR

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

ZAGADNIENIE PODWÓJNEGO OBYWATELSTWA

Ponieważ nie dla wszystkich naszych czytelników są dostatecznie zrozumiałe problemy poruszone w rubryce rady-porady prawnika w Nr 11 „Życia” z r. 1966 i napływają do redakcji listy czytelników, w których w szczególności padają pytania dotyczące podwójnego obywatelstwa — uznaliśmy za stosowne jeszcze raz do tego problemu powrócić:

Każde państwo ustala obowiązujące w nim zasady wg. których przyznaje swoje obywatelstwo, przy czym może się zdarzyć i zdarza się w praktyce, że

ustawy dwóch różnych państw przyznają tej samej osobie obywatelstwo swoich krajów.

Wg np. ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr. poz. 49) nadanie obywatelstwa polskiego może być uzależnione, jednak nie musi — od złożenia dowodu utraty lub zwolnienia z obywatelstwa obcego. Jeżeli zatem organ decydujący w Polsce o przyznaniu obywatelstwa polskiego, którym jest Rada Państwa — w orzeczeniu swym o przyznaniu obywatelstwa poskiego nie uzależnia nadania tego obywatelstwa konkretnej osoby od przedłożenia dowodu utraty obywatelstwa obcego — osoba ta równocześnie może być obywatelem obcym a więc np. Czechosłowacji i Polski.

W różny sposób również ustawodawstwa różnych

krajów w poszczególnych okresach czasu regulowały sprawę obywatelstwa w przypadku zamążpójścia kobiety za obywatela państwa obcego. Kraj meża najczęściej uznawał kobietę taką od daty zamążpójścia za swoją obywatelkę. Równocześnie jednak kraj macierzysty tejże kobiety nie pozbawiał jej automatycznie swego obywatelstwa. Miała ona zatem od daty zamążpójścia dwa obywatelstwa — swoego kraju macierzystego i kraju męża.

Konwencja, o której pisaliśmy w nr 11 „Życia” między Polską Rzeczypospolitą Ludową a Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną — ma na celu właściwe zlikwidowanie takich podwójnych obywatelstw — nie korzystnych dla obu zainteresowanych Państw i dlatego dała ona możliwość wyboru

samym zainteresowanym tego obywatelstwa jakie w przyszłości zechć oni zachować.

Podkreślamy przy tym, że nie należy mieszać pojęcia obywatelstwa z narodowością. Szereg naszych czytelników — aczkolik jest narodowością słowacką lub czeską posiada wyłącznie obywatelstwo polskie. Ponieważ osoby te posiadają jedno obywatelstwo — konwencja z 17 maja 1965 r. osób tych nie dotyczy i osoby te nie mogą w trybie przewidzianym w konwencji zmienić obywatelstwa polskiego na czechosłowackie. Osoby takie mogłyby ubiegać się o zmianę obywatelstwa jedynie w trybie przewidzianym ustawą z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim. Tryb ten opisujemy w następnej połowie.

Mec. WITOLD FERFET

PARATYFUS PROSIAT

Schorzenie to występuje często w chlewniach i prosiąt a rzadziej u dorosłych świń. Masowe zachorowania na paratyfus i duża śmiertelność sprawiają, że schorzenie powoduje znaczne straty w hodowli. Sorwacza choroby jest bakteria zwana salmonella, która również zagraża zdrowiu człowieka a zwłaszcza dzieciom.

Godnym zwrócenia uwagi jest fakt współżycia salmonelli z wirusem pomoru świń. Otóż przy wystąpieniu pomoru, obecna w przewodzie pokarmowym świń salmonella użadliwia się wywołując groźne zaburzenia pokarmowe, wilkając i tak już cieczyki sam w sobie przebieg pomoru. Rozprze-

strzenianiu się paratyfusu prosiąt sprzyjają nieodpowiednie warunki wychowy. W chlewach ciętych, chłodnych, wilgotnych i ciemnych mających wilgotną podłogę i pełnych zalegającej ściołki — paratyfus prosiąt występuje częściej. Są chlewki, w których schorzenie to zjawia się stale i trudno je zwalczyć. W momencie odstawienia i po odstawieniu prosiąt wykazują również mniejszą odporność a nawet posiadają skłonność do zakażenia. Nie wolno nam zapominać, że w rozprzestrzenianiu paratyfusu odgrywają rolę także muchy, które przenoszą zarazki z kału na pokarm, ułatwiając ich wtargnięcie do przewodu pokarmowego. Uboje świń chorych przeprowadzane w gospodarstwie blisko chlewni lub studni również przyczyniają się do wybuchu choroby. Okres wylegania choroby zależy od zjadliwości i jadowitości zarazki. Trwa to od kilku do

kilkunastu dni. Rozróżniamy dwie postacie tej choroby, postać ostrą i przewlekłą.

Postać ostrą jest rzadsza i występuje u prosiąt przeważnie w wieku 2-4 miesięcy. Zaznacza się podwyższenie temperatury, silnie czerwone zabarwienie skóry uszu i brzucha, biegunka, kaszel i do 2-4 dni śmieć. Postać ostrą zaczyna się wśród objawów naglej utraty apetytu, temperatury 41 — 42°C i biegunki. Kał jest płynny, cuchnący z domieszką krwi. Swinina przyjmuje charakterystyczną postać siedzącego psa. Wkrótce temperatura spada, zjawiająca na plamy na skórze a niedługo i śmieć. W przebiegu przewlekłym zaś objawy chorobowe rozwijają się wolniej. Obserwuje się zahamowanie przyrostu na wadze i wzrostu. Prosiąt chudnie, szczećina staje się matowa. W różnych miejscowościach skóry pojawią się wypryski i strupy. Występuje biegunka przy czym

kał jest cuchnący i zabarwiony żółtawo — zielono. Później biegunka ustępuje zaparciu. Niekiedy dołączają się objawy ze strony układu oddechowego, kaszel i duszność. Postać przewlekła utrzymuje się kilkanaście tygodni i albo prosiąt poprawiają się i wracają do zdrowia, albo następuje śmierć.

Leczenie daje rezultaty, ale nie daje gwarancji że zlikwidujemy ognisko rozmnazania, gdyż bakterie osadzają się w woreczku żółciowym i świnie stają się nosicielami paratyfusu. Leczenie prosiąt zaczyna się od domiesznego zastrzyku z wysokowartościowej surowicy przeciw paratyfusowi w ilości 10 — 40 ml. Z kolei podaje się sulfamidy jak np. sulfaguanidine. Ważniejsze od leczenia jest zapobieganie, którego podstawą jest likwidacja zwierząt chorych oraz nosicieli.

HENRYK MĄCZKA

ZEMIAKOVÁ POLIEVKA ZAPRAŽENÁ

Rozpočet pre 4 osoby: voda, soľ, 40 dkg očistených zemiakov, 2 dkg masti, 4 dkg mýky, 4 dkg cibule, červená sladká paprika, majorán, tlčená rasca, tlčené čierne koreniny, strúčik cesnaku, zelerová vňať.

Do osolenej studenej vody dáme variť očistené, na kocky pokrájané ze-

maky. Z masti a mýky pripravíme ružovú záprážku, do ktorej pridáme polievku, odstrávime, pridáme červenú sladkú papriku, zalejeme vodou a vlejeme do variačicku s zemiakom. Pridáme asi tri stopky očistenej cejle zelerovej vňať, s ktorou polievku dovaríme. Nakoniec pridáme tlčené čierne koreniny, tlčenú rascu, roztretý cesnak, majorán a nadrobno posekanú zelerovú vňať.

SLANINOVÉ OMLETY

Rozpočet pre 4 osoby: 4 vajcia, 8 dkg údenej slaniny, soľ, červená sladká paprika.

Vajcia rozšľaháme so soľou. Na omeletovú panvicu dáme štvrtinu údenej slaniny pokrájanej na kocky, a keď sa rozškvarí, nalejeme na ňu štvrtinu rozšľahaných vajec a upečieme omeletu.

Upečenú preložíme na polovicu a povrch posypeme červenou sladkou paprikou.

Omlety podávame k dušenej zelenine so zemiakmi.

ZÁVIN JABLKOVÝ KYSNUTÝ

Rozpočet: 30 dkg mýky (miešanej), 1 vajce, káva lyžička masti a cukru, 1,5 dkg droždia, mlieko, soľ, 1 kg jablk, 8-10

dkg cukru, škorica, 4 dkg omrív, 5 dkg masla.

Urobíme redšie kysnuté cesto. Keď trochu vykysne, tenko ho rozvalkáme a ešte rukou povyťahujeme natremko. Potom cesto posypeme uprażenými omrívami, strúhanými jablkami, cukrom so škoricou, pokvapkami rozprázenými maslom, skrutíme, preložíme na pomastený plech a necháme kysnúť. Z uvedeného množstva urobíme 2 záviny. Vykysnuté potrieme maslom a upečieme do ružova. Ak máme mak, môžeme jablká posypať pomletým makom alebo posypať posukanými orechami. Hotový posypeme vanilkovým cukrom a chladý krájame.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Opracowanie graficzne — Luděk Holub. Korekta czeska — Valérie Wojnarowska. Korekta polska — Zofia Mycielska-Golik.

Nadesłane rekomispy, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11, 28-22-81.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81.

Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłączyczną za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruchu”. Ceny prenumeraty: kwartal: 3 zł., półrocza: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zde aktualizowanych można nabyc w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa.

Oddano do sklepu 16.I.67 r. Podpisano do druku 20.II. 67. Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 69.

